

РІК LXXV, Ч. 12

ГРУДЕНЬ – 2018 – DECEMBER

№ 12, VOL. LXXV

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ – PUBLISHED BY UNWLA, INC.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

“НАШЕ ЖИТТЯ”

Рік заснування 1944

РІК LXXV ГРУДЕНЬ Ч. 12

Україномовний редактор – Лариса Тополя

Англомовний редактор – Тамара

Стадниченко

Редакційна колегія:

Маріянна Заяць (з уряду) – голова СУА

Уляна Зінич, Святослава Гой-Стром,

Софія Геврик, Петруся Савчак,

Ірена Грамяк

ISSN 0740-0225

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

A Non-profit Organization

“OUR LIFE”

Published since 1944

VOL. LXXV DECEMBER № 12

Ukrainian-language-editor – Larysa Topolya

English-language editor – Tamara S. Cornelison

Contributing Editors:

Marianna Zajac – UNWLA President

Ulana Zynych, Sviatoslava Goy-Strom,

Sophia Hewryk, Petrusia Sawchak,

Irena Gramiak

“НАШЕ ЖИТТЯ” ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ (ОКРІМ СЕРПНЯ)

“OUR LIFE” IS PUBLISHED MONTHLY (EXCEPT AUGUST)

ЗМІСТ – CONTENTS

Різдвяні вітання.	1
Ока Нгулак. A Visit to Ukraine.	2
Марта Кебало. Вісті зі СФУЖО: Молоді жіночі постаті.	6
Олександр Мацука. Камінчик.	7
Олександра Юзенів. Нема вже «Сурми».	9
Олександр Кожолянко. Вілія – Корочун – Різдво в Україні.	11
Руслана Битківська. Ірина Сенік іде до читачів.	14
Оксана Кузишин. Осінь в Україні.	15
Марта Зелик. Мій дідуньо – «Святий Миколай».	18
Річник 2018.	19
«Я пропустив Майдан, але війну не пропущу».	22
Ярка Богач. На смерть українського патріота В. Сліпака.	22
Subject Index to Volume LXXV - 2018.	23
Тарас Шевченко. Марку Вовчку.	24
Доброчинність.	25
Діяльність відділів.	28-32
Аліна Акуленко. І на той рік дождати...	28
Леонід Полтава. Дружина козацького старшини.	32
Ihor Magun. Information Overload—You Got Mail.	33
Нашим дітям.	34
Наше харчування.	36

На обкладинці: *Мар'янна Щавінська Кранс. Захід місяця над садами.*

Our Cover: *Marianna Szczawinsky Crans. Moonset Orchards.*

- The Editorial Board does not always share the point of view of the author.
- In Ukrainian, the editors follow the orthography of the Holoskevych dictionary.
- No reprints or translations of *Our Life* materials are allowed without the editor's written permission.
- The author is responsible for the accuracy of the facts in the article.
- Unsolicited manuscripts will not be returned.
- The editor reserves the right to shorten submissions and make grammatical corrections.
- **PLEASE NOTIFY US OF ADDRESS CHANGES PROMPTLY** – there is no charge.
- There is no charge for **MEMORIAL NOTICES** and the photographs with them.
- Please note that the deadline for all **ARTICLE** submission is the **5th of each month**.
- Authors are requested to include a telephone number with manuscripts to allow us to acknowledge submissions and verify information

Periodicals Postage Paid at New York, NY
and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

**POSTMASTER – send address changes to:
“OUR LIFE”**

203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2018 Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

Канцелярія СУА та адміністрація журналу “Наше життя”: UNWLA / *Our Life*

Tel.: (212) 533-4646

E-mail: office@unwla.org • E-mail: unwlaourlife@gmail.com

Адміністратор: Оля Стасюк

Канцелярні години: **вівторок, середа, четвер – 11 – 7**

**203 Second Avenue, 5th Floor
New York, NY 10003-5706**

Administrator: **Olha Stasiuk**

Office hours: **T. W. Th. – 11 a.m. to 7 p.m.**

\$3 Один примірник / Single copy

\$45 Річна передплата в США (не член СУА) / Annual subscription in the USA for non-members

\$50 В країнах поза межами США / Annual subscription in countries other than USA

Членки СУА одержують “Наше життя” з оплатою членської вкладки через відділ. Передплатникам письмово нагадується про відновлення передплати. Річна вкладка вільної членки СУА – \$50.

Our Life magazine is **included** in UNWLA member annual dues, payable through the member's branch.

Subscribers are sent renewal letters.

Annual dues for UNWLA member-at-large – \$50.

*Головна Управа СЧА
Вітає Вас
із Різдва Христовим
та Новим 2019-м Роком!*

Хай Різдво з тим завітає,
Чого серце забажає.
Хай несе у кожну хату
Щастя, радості багато,
Хай смачна кутя Вам вдасться,
Хай в сім'ї панує щастя.
Щоб весела коляда
В хату радість принесла.
Христос рождається!

Merry Christmas and Happy New Year to Our Readers

*The National Board of the UNWLA wishes you a very Merry Christmas
and a Happy, Healthy New Year!
May Christmas warmly greet you with whatever your hearts truly desire.
May it bring much joy and happiness to each of your families.
May you all share a tasty "kutia" while happiness reigns in your households.
And may each Christmas carol bring peace and joy to all!*

Christ Is Born!

Дорогі союзанки та Ваші родини!

Сердечно вітаємо Вас зі святом Миколая, Різдва Христовим і Новим Роком!

*Нехай ці свята будуть схожі на диво,
І щоб кожен день всім жилося щасливо!
Здійснилися задуми, плани та мрії,
І світлом наповнилися Ваші надії!
Живіть у багатстві, теплі та достатку,
Любов у Ваш дім принесе янголятко!
Хай радість і диво у Вас процвітає,
Душа веселиться, а серце — співає!*

Редакція журналу «Наше життя»

A Visit to Ukraine

by Oka Hrycak

I recently had the great pleasure of visiting Ukraine in my position of Social Welfare Chair at UNWLA. Prior to my trip, I had made plans with some of the organizations we support and left time in my schedule to acquaint myself with others.

Day 1. I arrived in Kyiv on September 28. What better way to start my adventures than to meet Marta Kolomyets, director of the Fulbright Program in Ukraine, for dinner. Amongst my circle of friends, Marta is the informal ambassador and greeter. She and I had a delightful meal at a Mediterranean Restaurant. We chatted about our activities, mutual friends, and after hearing that I would be in Zhytomyr, Marta shared info about the Radowell Biotechnological Lyceum, a progressive school that was recently built and opened in Zhytomyr.

Day 2. The next morning, I met with Lesia Zabrunka and Hanna Kovalenko. Hanna arrived early and shared her story as a 'sotnyk', a rank in the Ukrainian army. She had started as a theatrical critic but when the War of Dignity began, she joined the Maidan effort, doing everything possible to assist the protestors. She is now a consultant to the safety and defense sector in Ukraine. I asked her, "Isn't your current position far from your initial career in theater?" With a smile, she replied, "Security and defense are all about theater."

We were joined shortly by Lesia, who has also had a multi-faceted career. She is currently a professor of Economics and Management at the National University of Life and Environmental Sciences in Zhytomyr and has taken on a leadership role in our Seeds of Hope Ukraine project, introduced by Congresswoman Marci Kaptur. Lesia shared that she is in touch with communities in Dnipro and Lviv. She has recognized that leadership by women in villages is the central theme of the projects and that their key to successful endeavors is listening to the needs and interests of the women and shaping training to meet their goals. For example, some groups may be interested in growing berries and producing berry products; others may be interested in lettuce or flowers. Once successful harvests are achieved, cooperative markets will evolve and economy will improve.

By chance, my cousin Ruta Ripecky and her husband Dr. Andrew Ripecky were in Kyiv. During lunch at Tres Francais they invited me to join them in the evening and meet Dr. Vsevolod Stebliuk and his wife Katerina for dinner. Dr.

Stebliuk, an anesthesiologist turned psychiatrist, has been credited with rescuing over 90 soldiers at the battle in Ilovaisk. He and his wife, a psychologist, are now involved in treating soldiers dealing with post traumatic stress disorder and their families. Treatment may include therapeutic consultations, family counseling, art therapy, workshops, and rehabilitative camp experiences. Conversation was lively as we shared a meal at Pizza Veterano, a restaurant owned and managed by war veterans. The pizza was delicious.

Day 3. The next day, I ventured into Zhytomyr. The two hour bus ride cost 100 hryvni, approximately \$3.50. We passed many small villages with weathered homes. Churches were spread throughout, as were a variety of shops and other businesses. Trees glimmered with gold as the transition into autumn had begun. I enjoyed the ride and was greeted at the bus stop in Zhytomyr by Olena Vlasenko, branch head of Soyuz Ukrainok of Ukraine (SUU), and her husband. I was interested in stopping here because several SUU branches support families touched by war. The whirlwind began. Two soyuzianky joined Olena and me, and we walked through the town center, observing food vendors, games, a puppetry exhibit, and other activities for children. We stopped at a traditional restaurant, and I tasted delicious varenyky with potato, mushroom, and shkvarky. The women told stories, one of which I found especially touching. A friend of the branch had been diagnosed with a gynecological cancer and was to undergo chemo. There were enough funds for the first round but not for further treatment. Olena also shared that her 17 year old son was in the hospital with pneumonia. Again, I was touched that despite Olena's need to be with her son, she was taking time to show me her town and introduce me to her branch members.

The rest of the day, we wandered to look at churches; we also saw the music school and the elaborate monuments to those who had died in the Eastern War. Later in the afternoon, Olena's husband and younger son Nazar stopped by to take us to some points further from town. We walked through a beautiful park and observed the view from a bridge, then went to the army hospital where the UNWLA had donated laboratory equipment. The evening ended with a delightful visit to the Basilian Monastery where Sister Margaret asked for a microphone for youth events.

Day 4. As an educational psychologist, I am very interested in new reforms connected to education of children with special needs. In 2015, Dr. Poroshenko had announced that great efforts would

Oka Hrycak, on behalf of UNWLA, receiving a “Thank you” from the Lyceum.

Visiting with students at Dzherelo Centre

Volunteering at the Dnipro Army Hospital

Oka Hrycak and Maria Furtak with soldiers in the war front

be made to address the need to integrate individuals with special needs into society. With the help of a Facebook friend, Larisa Shevchuk, I was able to spend the next morning at a typical school where inclusion, the practice of mainstreaming children with special needs into the general population, was practiced. I enjoyed speaking with the director and social worker and hearing about their successes and challenges. I was then taken to the university where I met faculty from the Pedagogy Dept. where we further discussed concerns.

By 4 p.m. I was back in Kyiv, looking forward to meeting Maria Furtak, our UNWLA liaison who assists us in connecting with organizations and individuals needing donations. Maria arrived, and I immediately knew we would get along. She decided that we should visit Mezhihrya, so we joined an excursion group going there. I must say I wasn't eager to make this trip, having seen the estate on television. The grounds were indeed elaborate, and I saw what had been stolen from Ukraine.

Day 5. Vasyl Pazyniak arrived with a colonel to pick up Maria and me. This was the day we were driving to the Military Lyceum in Boyarka to deliver five washing machines and five dryers. We stopped at EpiCenter, a Home Depot-like store to pick out the needed appliances and were greeted by the store manager. Everything was already organized for us, and delivery was scheduled for early afternoon. We travelled on to the facility, where we were treated to coffee, rolls, meats, and cheeses. We then went on to tour the school and campus, which had once been a hospital for children with tuberculosis. I had a short exchange in English with a student who had mastered the

language. An assembly of all the students was called, as the truck arrived with the washing machines and dryers. A word of thanks was offered by the director of the school, and the students responded with a loud “Diakuyu.” The boys scrambled to the truck to unload and unpack the machines. Several had never seen a washing machine or dryer prior to this day.

When we returned to Kyiv, Vasyl suggested we go to Verkhovna Rada to get tickets for our trip to Dnipro. Unfortunately, we arrived at closing time and had to proceed to the train station to get tickets. As we walked past the Verkhovna Rada building, I asked Vasyl about the tents outside. He explained that the tents were for patients and parents who were awaiting to be called for treatment outside the country. I found it interesting that Ukraine would send patients out of the country rather than training physicians within in the country itself.

Day 6. Maria, Vasyl, and I boarded the train to Dnipro. We were in good humor and chatted and laughed along the way. In Dnipro, we were picked up by Viacheslav and Serhiy, patriots and volunteers who often brought supplies to the soldiers in the front. Though their first language was Russian, they made a fine effort at communicating with me in Ukrainian. Our first stop was at the army hospital, where Maria was a frequent volunteer. We were given a tour of the grounds and had a chance to speak with several soldiers. We then proceeded to Krasnopolske Kladovyshche where unknown soldiers were buried. After laying flowers draped in blue and yellow ribbons at the Blessed Mother’s monument, we walked around the cemetery, which had been a field of sunflowers prior to 2014. Our last stop was a visit to the 220-year-old Mechnikov Hospital. There we met a young volunteer soldier whose leg had been amputated two months earlier after a special assignment. He was especially recognized for not uttering a scream when he was injured so as not to jeopardize the safety of nearby fellow soldiers.

Day 7. This day was the most meaningful of all, but it happened unexpectedly. I was having breakfast with our driver Viacheslav, our guard Serhiy Scala, Verkhovna Rada deputy Vasyl Pazyniak, and Maria. As we got into the car, we heard whispering between Vyacheslav and Serhiy: “Should we ask or not about the sacks. We really need to get them to the front.”

Quizzically, Vasyl asked, “What’s the story?” Viacheslav and Serhiy explained that soldiers on the front needed 800 sacks to be delivered so they could

fill them with sand to reinforce the trenches they were living in. Our destination of Sievierodonetsk was not far from the front and it would be doable for us to make that delivery. Without hesitation, Vasyl, Maria, and I agreed “It’s a go.”

Our long journey started. Our first block post showed us that Vyacheslav and Serhiy were respected by the soldiers at the point and had all the needed documents because we got through with just a cursory look inside our van. We then proceeded to Sievierodonetsk. As we entered the town, we began looking for the address of the building that was being converted into a Ukrainian Greek Catholic Church. We finally asked two women, Jehovah’s Witnesses in the town square, who gave us directions. Turns out the building was next to their Kingdom Hall.

From the outside, the Ukrainian Church was in very poor shape and surrounded by rubble. However, once inside, we found two workers who were converting the front room into a beautiful, clean space. UNWLA funds well spent! The workers called the pastor, Father Yuriy Yurchyk, who was meeting with a German consular representative on a project. Fr. Yurchyk was a dynamic figure: positive, charismatic, and full of boundless enthusiasm. We had a chance to hear about his dreams for the building, which was to include church space, a community center, a kitchen, and bathrooms. He shared that in a community overwhelmed by separatists, he was already celebrating Mass for about 20 people in the almost completed room and was also hosting Plast members for their activities. Just as an aside, Fr. Yurchyk had served in Dubai where he had over 15,000 parishioners.

Uplifted by our meeting with the charismatic priest, we continued our trip further into Luhansk. The road deteriorated, and the van wobbled from side to side as the driver avoided obstacles—the many ruts, mounds, rocks on the road. We heard from Serhiy that we were approaching the war front. He motioned to the tree line and said, “That’s where the enemy is.”

It was surreal. I think it’s for that reason that I wasn’t afraid. It couldn’t be real. BUT IT WAS.

Not long after this, we arrive at our soldiers’ trenches. We see the firing spots. We see six men from Poltava, Ternopil, Zaporizzhia, Kyiv, Cherkassy, and Odessa. The youngest soldier is 22; the oldest 52. The 30-something leader proudly shows us the different areas: the kitchen with no battery operated devices, goulash in the pot, tea pots for warmth but no chimneys to filter the smoke. Beds with slats and no mattresses, a latrine out of sight of the range of fire, many hiding spots.

We asked about the soldiers' needs. They suffer from pain in their spines. Would fireproof camping mattresses help? Also, as the cold and flu season approaches, over the counter medicines would be highly appreciated. These active soldiers would be so grateful. A meow and wag of a tail brings a cat into view—a touch of domesticity. As we leave, a soldier shows us the guns and the other automatic weapons. In the distance, we see the flag of the Moskali. OH YES, there's WAR in Ukraine.

We returned to Dnipro.

Day 7. Train trip back to Kyiv, then on to Lviv.

Day 8. Day off. Went to church at St. Peter and Paul with family and enjoyed wonderful dinner, conversation, and memories at cousin's home in Peremyshliani.

Day 9. I had an appointment with Mar'iana Svirchuk at MEDICOVER Intersono Group in the morning. She explained the workings of this maternity center, then moved on to her main interest. Noting the greater incidence of autistic diagnoses, she is delving into the possibility of establishing an autistic center. We talked about the needs for setting up such a facility. Mar'iana believes Intersono is willing to provide funding; it is design, methodology and instructional leadership and resources that she needs to develop. She is hoping to spend some time in the United States observing autistic centers and talking with experts in the field. I will try to set up an appointment at a center for her.

Maria joined me in the afternoon and we met with Father Sus of St. Peter and Paul Church in Lviv. We had a pleasant time at "Svit Kavi" talking about the camps UNWLA has supported for children of the ATO Zone and orphans. Maria and I also shared our extremely positive impressions of the renovation work in Sievierodonetsk and applauded the commitment to and progress on this important project.

We then moved on to the Orphan Center, which is led by Fr. Roman Prokopec. We were given a tour of the facility. Decorated with pleasing, child-friendly art, it was an inviting refuge for children orphaned or left there for a time while their families were able to work out their problems. A non-verbal boy of about 12 eagerly brought us to his classroom. Children varied in abilities, but what brought smiles to all of them were the athletic and game activities. The dynamic athletic director explained that he made do with the supplies he had but that needs exist.

Day 10. I had a chance to visit Prostir Nadiyi at the Mental Health Institute at UCU. The UNWLA

is one of the main supporters of the institute. Dr. Orest Suvalo shared information about the conferences that are held to upgrade the knowledge base of the clinicians and the publications that are often translated from English to Ukrainian. I was also shown the renovated consultation rooms where therapy takes place. Later in the day, I had tea with Oreslava Khomyk, President of Soyuz Ukrainok in Ukraine. We chatted about some of our projects and the satisfaction of being part of our organization.

Day 11. It was my last day, and I was excited to spend the morning at Dzherelo Children's Rehabilitation Centre, where I had served as a volunteer several years ago. Dzherelo provides a comprehensive program of rehabilitation services for children and youth with cerebral palsy, Downs syndrome, autism, ADHD, and other developmental disabilities. I was greeted warmly by my friend, Natalia Siredzhuk, head of Dzherelo's Social Project and Development Bureau. She walked me around the new additions, including the sensorimotor room and wood workshop, and reintroduced me to the staff and students. Inclusion in typical schools has become an important component of the Dzherelo program. Natalia shared that a number of children ready for inclusion have been placed successfully. I was also impressed while observing a conference led by a special education group from Israel. Natalia was very grateful for funding from the UNWLA in prior years.

Mid-afternoon, Maria met me for a 'good-bye' drink. I would soon be traveling to Kyiv to catch my train to take me to Borispol Airport. But knowing Maria, I should have expected a twist. We ended up walking to St. Andrew's Church, then continuing for a last visit-this-time to the Military Medical Centre. There, we met with Dr. Danylko. I had known of him through the work of Branch 81, Detroit region. Dr. Danylko shared with us that patients were in this location for treatment of the most severe injuries of war. We toured the cramped rehabilitation facilities. Dr. Danylko also shared that the Military Medical Centre was in need of computers for therapists to use in recording assessments, skills, and documenting progress of patients. Branch 81 has already offered to assist in providing several of the needed laptops.

Conclusion. Many needs exist in Ukraine. A variety of organizations and projects the UNWLA supports or endorses were shared above. If your branch is interested in supporting any of the organizations and institutions above, kindly call me at 609-477-4312 or email me at olgahrycak@aol.com, and I will be happy to share additional information and discuss your interests.

Молоді жіночі постаті

Марина Приходько народилася у Харкові і виросла у штаті Флорида. Під час студіювання в Нью Йоркському Університеті (бакалавр) заснувала Український Студентський Клуб, а згодом стала магістром з міжнародних відносин. Працюючи над дипломною роботою про німецьку культуру та історію, рік жила у Берліні, де також досліджувала українську політику в галузі енергетики та пройшла стажування у Фонді ім. Гайнріха Болля. Студенткою-інтерном прийшла також на стажування в команду Татяни Дваєр у НУО Об'єднання Методистських Жінок та приєдналася до роботи з проектом Жіночого Мирного Діялогу. З 2017-го р. працює над проектом вже як представниця СФУЖО. У тому ж році стала вільною членкою СУА, а з 2018-го р. працює як представниця СФУЖО до ООН ЕКОСОП зі спеціальним призначенням до проекту «Платформи Жіночого Мирного Діялогу». Вона зосереджується, зокрема, на жіночих питаннях, питаннях миру та безпеки. Представляла СФУЖО на міжнародній конференції «Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» – найкращі практики, отриманий досвід та наступні кроки для України» (Київ, 2018). Вона активна провідниця у громадських організаціях: член ради директорів Інституту сучасного права та суспільства «Воля», радниця незалежної організації Human Rights First, волонтерка громадської організації «Разом для України» (Razom for Ukraine). Марину знають також в Україні, особливо в її рідному Харкові.

У 2017-му р. Марина виступала на Міжнародному Гендерному Форумі в Харкові, де представила Платформу жіночого мирного діалогу. Пропонує деякі тези з цього виступу.

«...Хочу розповісти про одну важливу тенденцію сучасного миротворення, що набуває популярності і працює на всіх рівнях суспільства — місцевих, національних і міжнародних. Це інструмент для миру. Це жінки, мир і безпека. Це **Резолюція Ради Безпеки ООН 1325**.

У Резолюції 1325 підкреслюється важливість забезпечення рівноправної, всебічної та активної участі жінок у запобіганні та врегулюванні конфліктів, миротворенні та підтримуванні миру; закликають забезпечити рівноправну та всебічну участь жінок у всіх

заходах з підтримки та зміцнення миру і безпеки; настійно рекомендують розширити участь жінок і забезпечити облік гендерної проблематики в галузі миротворення. Часто люди, коли чують про якусь «ООНівську» резолюцію, думають, що вона ніколи не досягне успіху. Але за Резолюцією 1325 є справжня ідея. Моє завдання — щоб вона діяла в Україні. У нашому світі є багато конфліктів, вони всі різні, але мають спільне — відсутність жінок у їх вирішенні. Жінок постійно виключають не тільки з миротворчої діяльності, але й з прийняття будь-яких рішень, хоч вони найбільше страждають від війни та конфліктів. Але участь жінок у мирних процесах збільшує ймовірність настання і тривалість мирної угоди. Гендерна рівність є першим показником миру, а гендерна нерівність — показником війни.

Виступ М. Приходько на XI Конгресі СФУЖО.

В Україні у 2016-му р. Кабінет Міністрів затвердив розпорядження про план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН

1325 на період до 2020-го р. Україна підтверджує важливість участі жінок та включення гендерної перспективи в мирні перемовини.

Україна оточена країнами, що страждають від загроз конфлікту, самих конфліктів і їх наслідків. У 2014-му р. СФУЖО разом з іншими міжнародними організаціями знайшла регіональних партнерів з Росії та Грузії і створила Жіночий Мирний Діалог, який з часом перетворився на платформу, що єднає жінок-лідерів зі Східної та Південної Європи і Центральної Азії. Платформа зміцнює жіночий рух у регіоні, створюючи для жінок простір для спілкування та обмінювання досвідом. Регіональна та міжнародна жіноча співпраця у питанні вирішення конфліктів є великою силою.»

Марта Кебало, головний представник СФУЖО до ООН (UN/ECOSOC).

Камінчик

Колись малим сідав бабусі на коліна, вона мені щось розповідала, а я гладив її сиве волосся, водив пальцем по зморшках, що ними було посічене бабине обличчя. Інколи під пальці попадали вузлики в її мочках, такі, неначе камінчики.

- А що то у вас, бабо, за «камінці»?
- Та то... колись у мене там сережки були...
- А чого їх більше не носите?
- Бо тих нема, а інших не хочу.

Ну, малому-то байдуже, а коли підріс, почав допитуватися, що там за історія з сережками була. А вона банальна та дивна одночасно, як наше життя.

— У 29-му році приїхали до нас з району уповноважені організувати колгосп. Сказали, що треба всім записуватися, от усі й пішли, — розповідала бабця.

- І куркулі?!
- Та які куркулі?! Не було в нас куркулів.
- А бідняки, Комбіді були?

— Авжеж. Було в селі кілька п'яниць, в яких нічого за душею не було, от вони й стали тим комбедом.

Дід відвів у колгосп коней, корову, здав реманент і сам пішов туди працювати. Як усі. А в 30-му році прийшов з району наказ вислати з села кільканадцять класових ворогів. Голова сільради чомусь вирішив, що він хитріший за радянську владу. Склав список зі своїх знайомих, наказав їм до ранку зникнути з села та пересидіти десь, поки кампанія не скінчиться. А «призначеним куркулями» пообіцяв доглядати за хатами до їхнього повернення. Мої дід з бабою попали у той список і разом з дітьми подалися аж на Північний Кавказ працювати в німецьких колоніях, де ще колгоспів не було.

Голова сільради прозвітував у район, що всі куркулі повтікали і що вислати нема кого. Але ж радянську владу на кривій козі не об'їдеш! Вона голові пояснила, що їй байдуже, по яких закутках сховався класовий ворог. А план є план: сказано тобі стільки-то куркулів вислати – виконуй! Нема тих – складай списки з інших. Відтак, другу чергу вже не попереджували. Ніхто з них у село не повернувся і що з ними сталося — невідомо. А коли кампанія скінчилася, то тим, хто подався на Кавказ, написали, що можна повертатися в село.

*Традиційні сережки кінця XIX початку XX ст.
з колекції С. Потапенка.
Джерело фото: chigirinzapovidnyk.org.ua*

Мої повернулися восени 1932-го року, якраз, коли в селян зерно то інші харчі забирали... А їсти ж треба. Бабуся з сестрою ходили в поле на скошену стерню збирати колоски. А в Совітів принципи: нехай згниє, аби людям не дісталося.

— Коли ми з Секлетою колоски збирали, то колгоспний об'їздчик бігав конем і ганяв нас нагайкою, — розповідала бабуся. — А коли голодовка почалася, то він перший і помер, — додавала вона з невластивою їй зловтішністю.

У зазвичай стриманої моєї бабці раптом де й бралася якась нетерпимість та образа, коли мова заходила про «голодовку», як вона називала 1933-й рік. Моя привітна бабця, приміром, ніколи не розмовляла з сусідкою через дорогу. Якось я запитав, чого так, то вона жорстко відрізала:

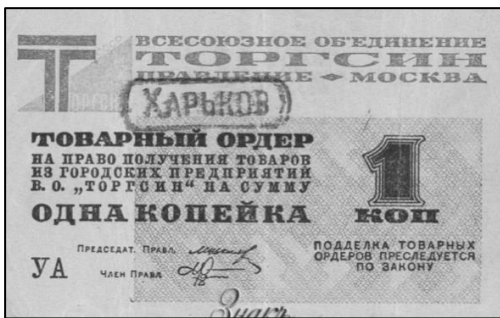
— У Марії троє дітей в голодовку померло, а сама вона жива.

— А ви як вижили? — поцікавився я.

— Вижили, бо купи трималися та дбали один про одного. Щось у полі поназбирали, щось з собою привезли... Все одно під весну дід почав з голоду пухнути... А в мене були золоті сережки, великі такі, півмісяцями. Дід на весілля подарував. То я пішла в скупку, у Торгзін, віддала їм, а вони мені — мішок борошна. Так до весни й дотягли. А від сережок тільки «камінчики» у вухах залишились. На спогад...

От так! Радянська влада, «підключившись про інтереси трудящих», напередодні Голодомору, у 1931-му році, створила Торгзін (Всесоюзне об'єднання для торгівлі з іноземцями). Проте головними клієнтами Торгзину були радянські громадяни. У них за заниженими цінами, в обмін на харчі та інші товари, скуповували дорогоцінні метали та каміння, предмети старовини та валюту. Торгзін розцвів саме в

часи Голодомору в Україні, коли люди туди несли останнє. Саме тоді, 29-го червня 1932-го року була заснована Всеукраїнська контора Торгзін (ВУК «Торгзін»). У голодний 1933-й рік в Україні кількість магазинів Торгзін зростала в рази: у січні діяло 74, а в жовтні вже 263 магазини. А коли в тих, хто вижив, вигребли останнє, контору тихенько прикрили. Масштаби «золотої лихоманки» більшовиків відповідали графікам убивств голодом: у 1931-му через систему «Торгзін» надійшло 6 млн валютних рублів, у 1932-му — 50 млн, у 1933-му — 107 млн. З них 75,2 % становили коштовні метали. У 1932-му році Торгзін УРСР «заготував від населення» 21 тону золота на 26,8 млн руб., 18,5 тонн срібла на 0,3 млн руб., а вже в 1933-му — 44,9 тону золота на 58 млн руб. та 1420,5 тону срібла (мабуть, люди вже хрестики здавали) на 22,9 млн руб. Десь серед того «золотого лому» лежали й бабусині сережки, якими вона заплатила більшовицькому Молоху, щоб викупити чоловіка та дітей у смерті.

Товарний ордер («гроші») Торгзін.

За ті гроші, що Совіти заробили на хрестиках і сережках, можна було б нагодувати всіх голодних. Тож нехай сьогоднішні адвокати московських правителів не брешуть про неврожай 1932-го року. І гроші були, і хліб продавали за кордон. У 1932 — 1933-му роках Москва експортувала по 1,7 млн тонн зерна. Саме тоді, під час Голодомору, сповна проявилася підла сутність Совітів: убити й пограбувати. Живі несли свої сережки, а з мертвих цинічно знімали хрестики.

А тим, хто волає про те, що голод був не тільки в Україні, слід нагадати, що 22-го жовтня 1932-го року «задля прискорення хлібозаготівель», тобто вилучення хліба у селян, і організації репресій, політбюро ЦК ВКП(б) відправило на Північний Кавказ і Україну дві надзвичайні комісії під керівництвом Кагановича та Молотова. Зауважте, саме на Північний Кавказ і Україну, а не на Тамбовщину чи Рязанщину. Тобто, вилучення хліба відбувало-

ся в областях, що були заселені переважно українцями. І саме тоді ж, наприкінці 1932-го року вийшла постанова ЦК ВКП(б) про припинення «коренізації», тобто українізації Кубані, яка теж потерпала від штучного голоду. Були закриті українські школи, яких на той час було до 300, редакції україномовних газет, культурні заклади. Натомість почалося агресивне зросійщення краю.

Магазин Торгзін.

У який би одяг Москва не рядилася, вона завжди залишалася імперією, що їй українство стояло поперек горла. Повною мірою україножерська політика Москви проявила себе саме на початку 30-х років. Процес так званої «Спільки визволення України» в 1930-му році, на якому було засуджено 474 особи української інтелігенції, закон «про п'ять колосків» 1932-го року, тотальне вилучення харчів у селянства та загороджувальні заони навколо станцій і великих міст, Торгзін, русифікація Кубані, переселення людей з Росії у вимерлі українські села — це все ланки єдиного злочинного ланцюга. Совітам замало було вбити українців, вони ще хотіли нас пограбувати й збездістити. Зробити тих, хто виживе, німими рабами без пам'яті, без мови, без гідності. І до тепер Москва воліє, щоб всі забули про жахи 1932 — 1933-го років і не визнає цей злочин. Та дарма! Ми не забудемо. Ні тисячі висланих на голодну смерть селян, проголошених «куркулями», ні вимерлі села, ні ненароджених дітей, ні зросійщені Донбас і Кубань.

А я до всього цього не прошу їм камінчиків у вухах моєї бабусі. І щиро сподіваюся, що бабусині сережки таки стали поперек горла причетним до цього злочинства негідникам. Бо, зрештою, більшість з них розстріляли свої ж разом з усякими чубарями, косіорами, постишевими та іншими номенклатурними «жертвами сталінських репресій».

Олександр Мацука, Нью Йорк.

НЕМА ВЖЕ «СУРМИ»

Так, догулялись ми до того, що у Нью Йорку вже нема де купити українську книжку, журнал чи газету. Уже понад рік чи два як закрилась одна з найстарших українських книгарень «Сурма». Останнім власником книгарні був онук засновника та довголітнього її власника – Мирона Сурмача. Тепер там відкрито вишуканий ресторан з азізьськими стравами, і тільки назва його «Le-sia» (нібито Леся) можливо нагадуватиме про те, що тут був колись неофіційний центр життя імігрантів, які з дуже різних причин кількома «хвилями» залишали Україну і поселялися в Нью Йорку.

На наше щастя, Мирон Сурмач, який приїхав сюди молодим хлопцем у 1910-му р., залишив ілюстровану надзвичайно цікавими знімками книжку-спомин «Історія моєї Сурми» про свою книгарню та людей, які її відвідували. Книжку видано у 1982-му р. Вона написана надзвичайно цікаво та містить дуже багато інформації про наше громадське життя у цьому славному місті, де в 50-х рр. минулого століття була не одна, а чотири українські книгарні («Сурма», «Арка», «Говерля» і одна на Ст. Маркс Плейс біля авеню А, що, мабуть, не мала назви.). Та «Сурма» була однією з перших і проіснувала найдовше.

У своїй книжці М. Сурмач дуже цікаво описує свої перші і дальші роки в Америці. Перечитуючи її вже вкотре, хотіла б переповісти якнайбільше, але ж це в журналі неможливо. Тому згадаю тільки дещо.

Мирон Сурмач народився 8-го січня (на Різдво!) 1893-го р. в с. Желдень. У селі була тільки польськомовна школа, то ж українську азбуку Мирон вивчив самотужки, коли пішов до вуйка за пастушка. У вуйка було багато українських книжок, більшість з яких видана отцями Василями у Жовкві. 17-літнім Мирон виїхав до США, де вже був його старший брат Іван. Виїхав з двома валізами: в одній був одяг, а в другій – книжки.

На 12-й Конвенції Українського Народного Союзу М. Сурмач познайомився з першим українським книгарем в Америці – Василем Гришком, який мав у Скрентоні (Пенсильванія) книгарню й друкарню та видавав журнал «Шершень». У нього М. Сурмач, який любив книжки та хотів свою любов до читання передавати другим, за 18 дол. закупив по одному примірникові всіх книжок і передав їх новозаснованій читальні «Просвіти» у Вілкс Беррі (Пенсильванія). У

1913-му р. фабрика, де працював М. Сурмач, закрилась, і він переїхав до Нью Йорку та поселився на 10-й вулиці. Дістав працю в ресторані на 125-й вулиці, записався до Міжнародної Кореспонденційної школи в Скрентоні, а за якийсь час став працювати в ресторані компанії Едісон на 13-й вулиці.

На початку книжки автор описує, як виглядав у ті роки Нью Йорк, і як виглядало життя української громади в ньому. М. Сурмач був надзвичайно підприємливий, заповзятий і відчайдушний молодий чоловік. Коли читаєш його спомини, дивуєшся, як він встановлював контакти з редакціями американських газет і журналів та з різними підприємцями. Він також мав велике «відчуття історії» – розумів чи відчував, що є важливим. Наприклад, закупив за свої власні гроші платівки з галицькими піснями, які видав Тьороха, і переслав їх до Етнографічного музею у Львові, а також дві платівки із записом Соломії Крушельницької, які вислав до Києва, де їх перевидано.

До заснованої ним крамниці-книгарні «Січовий Базар», пізніше «Сурма», заходили всі визначні українці, які приїжджали до Нью Йорку, бо ніякої домівки чи централі тут тоді не було. Ото ж відвідували цю крамницю і О. Архипенко, і композитор М. Гайворонський, Роман Придаткевич, голівудські зірки Джон Годяк з дружиною – славною Ен Бакстер, колишні співаки першого хору О. Кошиця, Василь Авраменко та інші.

Старі портрети визначних українців на стінах «Сурми».

У 1915-му р. на 7-й вулиці, число 34, В. Пуйда, який приїхав з Канади з книжками, відкрив «Українську книгарню». Після двох років В. Пуйда переселився на Авеню А, де відкрив

друкарню та книгарню, а М. Сурмач зі спільниками М. Гандзюком і І. Королюком винайняв залишене приміщення та відкрив у ньому книгарню «Січковий Базар», яка була там до 1927-го р., після чого власники перенесли її на Авеню А і назвали «Сурма». Аж у 1943-му р. вже сам М. Сурмач перейшов на 7-му вулицю, під число 11, де «Сурма» проіснувала донедавна.

Вітрина «Сурми» у Різдвяному часі.

Щоб втриматися, крім книжок у книгарні продавались й інші речі – картки, гerdани, платівки, серпи, коси, гриби, мед, свічки та кадила. А у

передріздвяному часі – кутя й мак.

Автор описує, як дійшло до куті: «...дружина попросила мене допомогти їй опихати пшеницю на кутю. Вона мала пшеницю, зав'язану в рушничку, і сказала бити по тому качалкою... Взяв я ту кутю у «Сурму» і показав своєму робітникові, механікові Теофілеві Ольшанському, який усе потрапив зробити. Він відразу каже: «Чекай, я зроблю ступу». Взяв чотири дошки, збив докупи, вклав дно і все те оббив бляхою. Опісля ще доробив великий товкач. Всипав тоді пшеницю в цю ступу і почали ми пшеницю опихати. Коли ми це робили, зайшла пані Воробцева з Джамайки і питається: «Що ви робите?» – «Та опихаємо пшеницю на кутю. – «О, будьте такі добрі, зробіть і для мене один фунт». По ній приступали інші. І слава про нашу кутю рознеслася по цілій Америці...»

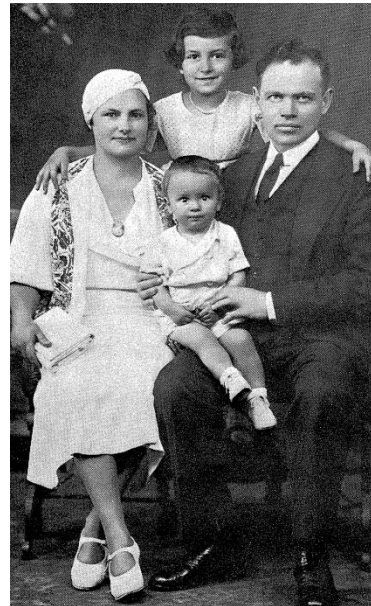
М. Сурмач, крім сина Мирона молодшого, мав дочку Ярославу, виставка малюнків на склі якої відбулася цього року в Українському Музеї у Нью Йорку.

Ярослава цікавилася українськими писанками. Склала брошурку, де на власних малюнках показала всі знаки та символи для писанок. Це зацікавило редактора журналу «Нью Йоркер» М. Розе, і він вибрав з брошурки

Шлюбна фотографія Мирона й Анастасії Сурмач.

що цікавіше та помістив у тому журналі. Пише М. Сурмач: «Тоді до «Сурми» тиждень дверей не зачинялися...»

Мирон Сурмач з родиною.

Вже при кінці сорокових років минулого століття до Америки почали приїжджати нові емігранти, які після війни пробули п'ять років у таборах Ді-Пі, по кілька разів проходили перевірку документів і здоров'я, т.зв. «скринінги», і нарешті переселялися до країн за океаном, щоб бути якнайдалі від ССРСР. Велику частину тих «скитальців» становили люди з вищою освітою, мистці, письменники та поети. Для М. Сурмача, який і до того часу дуже шанував і любив творчих людей (М. Гайворонський, Б. Лепкий, Придаткевич, Каленик-Лисюк), настав прекрасний час. «Сурма» стала центром українського світу в Нью Йорку й околиці. І я, двадцятилітня, кожного дня, повертаючись з праці, заходила до «Сурми», щоб купити «Свободу» (тоді це був щоденник!), найновіші книжкові видання, журнали «Лис Микита», «Нові дні», «Мітлу» та ін., підслухати розмови письменника й гурориста Миколи Понеділка, чи Івася Керницького з іншими творчими людьми. Одного разу я, виховниця Пластового куреня ім. Лесі

ВІЛЯ – КОРОЧУН – РІЗДВО В УКРАЇНІ

Різдвяні свята українців були з найбільших річних свят. Їх чекали завжди з особливим піднесенням, радістю, надією. З радістю, бо попереду три свята (Різдво-Коляда, Новий рік, Водохрещення), з надією на успішне господарювання в наступному році, а також на те, що Бог почує молитви людини і зробить її життя щасливим. За давніми віруваннями, сам Бог-Сонце сходить тоді з небес, щоб оглянути нашу землю, зігріти її, дати життєдайну силу. Не випадково в одній з колядок є таке звернення до Бога:

*Поможи, Боже, мирно ся діждати,
Та й щоб на рік веселіше заколядувати.*

Найголовніше українське родинне свято річного циклу – Різдво (Корочун) просякнуте цілком анімістичним світоглядом. Сонце в останні дні грудня повертає на весну, «народжені» перші промені зігрівають Землю-Деметру, народжується чудодійна сила, що надає могутності природі. Назва Корочун від імені бога, що скорочував ніч, а збільшував день, тобто – Сонце. Від давнини народна релігія українців була тісно пов'язана з природою та з господарським річним циклом. Вона заснована на боротьбі за існування в природному середовищі. Це свято пов'язане однією спільною ідеєю: пошанування Сонця і «сонячних» богів, боротьба літа з зимою, а це все становить основу хліборобства. Хліборобське свято Корочуна було в ті далекі часи

Українки, запросила п. Сурмача прийти до юначок на курінні сходи та розказати про життя попередньої української імміграції, яких ми тоді називали «старі емігранти». «Хвиль» тоді ще не було придумано, цей вислів появився аж після розвалу СРСР. М. Сурмач погодився, а я незадовго почала нервуватись, бо подумала, що юначки, можливо, не будуть його слухати, а будуть шепотіти між собою й сміятися, бо ніколи до того часу не чула, щоб М. Сурмач взагалі десь виступав. Але надаремно я хвилювалася. Він добре розумів, як говорити з молодими людьми. Дівчата слухали його з великим зацікавленням. Мені запам'яталась його розповідь про те, як громада часто влаштовувала вечірки з оркестрою й танцями. А пари молодих, які познайомились на такій вечірці і потім заручилися, в нагороду діставали дарунок від організаторів забави – подорож і проживання на Ніягарі (це було тоді традиційне місце для «медового місяця» –

надією і вірою людини в щасливий рік урожаю, приплоду худоби, здоров'я і радісного життя господаря.

Різдво Ісуса Христа – це одне з найбільших свят у християнській церкві. Воно детально описане євангелістами Матвієм і Лукою. Історія народження Ісуса також відома, але варто хоча б коротко вказати на основні моменти його народження.

За часів царювання кесаря Августа був виданий наказ про загальний перепис населення в Римській імперії. За цим наказом кожний ізраїльтянин, житель Святої Землі, повинен був з'явитися для цього перепису до місцевості походження його роду. Юдеєю правив тоді ізраїльський цар Ірод, який підлягав римському кесареві. Ірод був злою людиною. Народ не любив і боявся його.

Йосиф і Марія, обоє нащадки царя Давида, повинні були піти до Вифлеєму, що був відомий як «місто Давидове» для перепису. Вифлеєм був невеликим містом, і коли Йосиф та Марія прибули туди, то не мали де переночувати. Тому Йосиф і Марія примістилися в убогій стайні для вівців. Тут Марія народила сина – Ісуса (Іешуа). Повитого пеленами дитячка вона поклала в яслах на сіно. Тут і почав своє земне життя той, хто став «дорогою, правдою і життям» для християн (Івана 14:6). →

honeymoon).

М. Сурмач також листувався з українцями у цілому світі. У споминах він пише: «...бачу тут листи від Б. Лепкого (більшість їх я віддав до Архіву УВАН), Миколи Угриня Безгрішного, Лева Ясінчука, Іллі Киріяка, Дмитра Донцова, багате листування з Олександром Кошицем і, особливо, з композитором Павлом Печенігою Углицьким та ін.». Одного разу дістав він листа з Тієн Сіну (Китай), де громада жалілася, що ніхто про них не пам'ятає, і просить допомогти організувати «хоч маленький відділ січової організації... А в 1923-му р. одержав листа з Марокко (Африка) від українця, члена Французького Чужоземного Легіону, з подякою за лист і книжки...»

Отаким незвичайний чоловік був Мирон Сурмач. Не стало Мирона Сурмача і не стало книгарні «Сурма»... *Олександра Юзенів,*

83-й Відділ СУА, Нью Йорк.

Святвечір є початком дванадцятиденного Різдвяного свята в українській християнській церкві. Християни почали святкувати Різдво (народження Ісуса) через декілька сотень років після його народження: в західній церкві свято було введено між 354-м і 360-м рр., а в східній – з 378-го р. Ще в 567-му р. за рішенням Другого Синоду в Турі (Франція) всі дні від Різдва до Богоявлення (так зване дванадцятидення) були оголошені святковими.

Приготування до Різдва – період з особливими діями. За тиждень до свят господарі готували дрова на паливо, витискали (били) свіжу олію, наводили порядок у всьому господарстві, купляли новий посуд, готували для кожного члена сім'ї новий святковий одяг або випраний старий.

Також до Різдва готували житньо-пшеничний сніп-Дідух і сіно для долівки на Святу вечерю. Для господині головним було приготування дванадцяти пісних страв на Святвечір, і щоб хата була прибраною, обігрітою та затишною. У деяких регіонах існував звичай: у переддень свята знімали зі стін усе, що висіло на кілках, гвіздках, аби влітку птахи не сідали на городину.

У переддень свята, а правильніше, на його початку, що називали *Вілія*, господиня приступала до праці: запалювала *вогонь* і готувала дванадцять пісних страв. На Гуцульщині цей *вогонь* називають «новим» або «живим». До XIX ст. в Карпатах його розпалювали від камінного кресала або тертям.

Кутя, як обрядова страва, також пережила певну еволюцію. В Україні в XIX ст. вона була пшенична або ячмінна, а на кінець XX ст. з'явилася рисова. Її варили на кожне свято окремо, відповідно вона мала і свої назви: *Багата* (на Різдво), *Щедра* (на Новий рік), *Голодна* (на Водохреща).

Дрова у піч накладалися з особливими церемоніями господарем і господинею разом. У гарячу піч господарі разом вкладали «божу їжу» – кутю та узвар, який варили із сушених груш, яблук та ягід; пекли книші – *хліб духів*. Також готували боби, квасолю, капустак, затертий олією та пшоном, горох, борщ пісний з рибою та грибами, рибу смажену, рибу охолоджену, вареники (з вишнями, сливами), млинці (до борщу), кашу гречану або пшоняну, пироги (з капустою, сливами, грушами). Біб вважали однією з найповажніших після куті страв Святої вечері. Його господиня клала на стіл як першу страву і, за свідченням етнографів, у гуцулів навіть існувало прислів'я: «Перша вечеря – це біб». Варену квасолю та

горох присмачували смаженою цибулею. У селах Буковини та Галичини популярними були «барабульки» (варена картопля), а на Гуцульщині – сливи з картоплею. Кутю та узвар виймали з печі на сході Сонця (щоб перші промені Бога-Сонця освятили їх) і клали на покуття (покуть). *Покуття* – найпочесніше місце в хаті. Воно завжди в кутку, що зі сходу Сонця. Поважне ставлення до нього сягає глибокої давнини, коли під покуттям (або під порогом) ховали покійників, вважаючи, що вони стають охоронцями родини, дому. А відтак місце охоронця вважалося почесним.

Кістки риби, яку споживали під час Святої вечері, зберігали: їм приписували лікувальні властивості. Так, на Гуцульщині товчені кістки підмішували в корм для худоби, «аби була жвава на пашу», в окремих випадках використовували для полоскання горла і при інших захворюваннях людини.

Одним із важливих підготовчих елементів, що передували святвечірній трапезі, був обхід двору. Господар і господиня зі святковою вечерею (хліб, мак, мед) обходили двір і біля стайні висипали мак, щоб відьми, його вибируючи, не підступились до худоби. Вважали, що дикий мак-видюк бачить усі злі сили і має властивість не допустити їх до худоби. Також до Святої вечері господар мав «зарубувати пороги», бо там сидить «лиха сила» і жде слухного часу вкочити до хати.

Початком Святої вечері є перша вечірня Зірка на небі. Ця зірка визнана за символ ново-явленої в ніч народження Ісуса «Звізди». За легендою східні мудреці (волхви) побачили в момент народження Христа незвичайну зірку і зрозуміли, що народився Месія, передбачений пророками. У давні часи в Україні, як тільки з'являться на небі перші зірки, господар виймав віконниці з одного вікна хати (що символізує впускання бога багатства до хати), брав хліб (вийнятий першим з печі) і сокиру та тричі обходив з ними кошари й інші господарські споруди, проказуючи перед ними три рази «Добрий вечір». З цього моменту ніхто не смів виходити з хати. А сам господар, після завершення обряду, заходив у дім, повертався три рази проти руху Сонця та урочисто сповіщав про початок Святого вечора. Усі ставали навколішки та молилися. Двері господар замикав (цим захищав родину від усього лихого) і до кінця Святої вечері ніхто не міг виходити з хати.

Після обіду на Вілію, ближче до вечора, ходили колядувати малі діти. Колядували гуртами або поодиноці від хати до хати, до

сьомої-восьмої години вечора.

Перед Святою вечерею господар повинен був нагодувати худобу. Спочатку хлібом годували собаку за вірну службу, потім змішаною їжею з різних святвечірніх страв і сіном — худобу. Такий обряд існував до 70 – 90-х рр. ХХ ст. Те, що українці пам'ятали про домашню худобу та першою годували її, характеризує їх благородні риси: люди берегли й дотримувались традицій, пам'ятали, що різдвяний вечір є також святом пошанування худоби. Усі обрядові дії на рівних правах виконували як господар, так і господиня. Це свідчить про давність у рівноправності чоловіка та жінки.

На Святу вечерю всі члени родини повинні бути вдома. Боже борони десь заночувати у цю ніч – цілий рік будеш блукати по світі манівцями! Адже, за українським звичаєм, для людини велике нещастя жити далеко від рідних. Це повір'я збереглося й до нині. Різдво залишилося святом єднання та спільності рідних. Якщо на Святу вечерю загостить сторонній чоловік (полазник), то вважалося, що він принесе щастя в дім, а якщо жінка, то чекай нещастя. Жінки не наважувались у цей час кудись ходити, тому такі випадки траплялися нечасто.

Стіл на Святу вечерю застеляли скатертину тільки тоді, коли було «здухано» всі його кінці, аби «не простелити духи», і покладено часник по чотирьох кутках. Часник оберігав вечерю від злих духів. Його вважали символом Місяця: зубці часнику нагадують місяць-молдик.

На стіл також вкладали сіно, щоб у господарстві водилася худоба і весь домашній здобуток множився. Наші пращури вірили, що в сіні «ховається» доля худоби – перебувають невидимі духи свійських тварин і домашньої птиці. З прийняттям християнства сіно стало імітувати ясла, де народився Ісус. У сіно, що на столі, сипали зерно пшениці, кукурудзи, жита, вівса. Дванадцять страв, що кладуть на стіл, у давнину були жертвою сузір'ям Зодіаку. З прийняттям християнства вони стали символізувати апостолів Христа.

Усюди в Україні у ХІХ ст. (а на Буковині та Галичині й донині) випікали два обрядових хліба, що називались «Василь» і «Маланка». На столі один хліб накривали другим, під ними клали насіння конопель і мідну монету та оперізували вінком часнику. «Маланку» з'їдали на Новий рік, а від «Василя» відрізали окраєць і давали худобі. Засушений шматок «Василя» зберігали до того дня, коли вперше виходили в поле сіяти.

Перед вечерею запалювали свічку, що

була зроблена з воску домашньої пасіки. Мусила горіти тільки воскова свічка, тому що віск – продукт важкої праці бджоли, а бджола – символ людини. У багатьох гуцульських селах запалювали свічку не лише в хаті, але й на могилах померлих родичів.

Потім господиня клала у миску страви, зверху – шматок хліба зі встромленою в нього свічкою, і все це на рушникові подавала господарю. Той тричі обходив стіл «за сонцем» та виголошував ще раз молитву. Господиня подавала найстаршому чоловікові миску з кутею та дерев'яну ложку. Першу ложку куті він підкидав до стелі, «щоб так ягнята стрибали». Усі пильно стежили: скільки зернин прилипне до стелі, стільки народиться ягнят чи іншої худоби. Другу ложку господар підкидав, «щоб телята велися», а третю – «щоб бджоли роїлися».

До початку Святої вечері усі дірки в лавах обов'язково затикали, щоб там не заховалися духи злих сил і не перешкодили Сонцю, духам Природи та духам Предків прийти на вечерю.

Коли на Святий вечір пили напої, то повну чарку перехиляли так, щоб з неї трохи вилілося на долівку – як пожертва Верховному Божеству та богові Землі.

Вечеряли повільно й урочисто, а з-за столу ніхто не міг встати, окрім господині. Як закінчували вечерю, першим з-за столу вставав батько. Усі дякували Богові за добро й вечерю, а діти дякували ще й батькам. Миски з їжею не прибирали, бо пізніше вечеряти приходили духи померлих. У деяких регіонах України для цього клали кутю та інші страви на підвіконня чи покуття. Такий ритуал свідчить, що в українців шанували померлих.

Після Святої вечері батько гасив свічку і всі спостерігали за димом від неї. Якщо дим піднімався вгору, то ніхто з сім'ї не помре в цьому році, якщо ж у бік дверей чи вікон – то хтось із сім'ї відійде в інший світ.

По всій Україні (від Прута і до Дону) після Святої вечері діти несли вечерю дідусеві, бабусі, а також бідним і немічним людям. Ця вечеря складалась, як правило, з головних ритуальних страв.

На Різдво вся сім'я знову сідала за стіл на «сімейну вечерю». У гуцулів така вечеря закінчувалася обрядовим танцем «Кругляк» на ознаку того, що Різдво є символом єдності роду. Вечеря була кульмінаційним моментом у вшануванні народження Ісуса та початком нового річного кола.

Кожолянко Олександр, етнолог, доктор історичних наук.

Ірина Сенік іде до читачів

Нещодавно у видавництві «Дискурс» вийшла книга «Одержима свободою. Шлях героїні Світу Ірини Сенік», яку впорядкувала Галина Литвин, у минулому – вчителька української мови й літератури, зараз – журналістка часопису «Слово» (Івано-Франківськ). Гортаю сторінки книги, а на думку чомусь спадають нинішні розкручені засобами масової інформації *селебріті* (вже й слово чужинське підібрали, аби додати собі ваги й значущості), що так нескромно називають себе «зірками». Але там, за сяйвом сценічних рамп, часто відчуваю порожнечу перекотиполя, без коріння й осердя, не обтяжену принципами, але щедро припудрену марнославністю. Та марна слава метеликами злітається на дешеве світло, створюючи атмосферу популярності, що осліплює, бо ж уся Україна нині співає, танцює, на її захмареному небі так хочуть загорітися яскраво зірки та зірочки... І десь за тими короткими спалахами сумнівних веселоців забуваємо, що Україна нині воює... і найзапекліші бої точаться не в Мар'їнці чи Попасному, а в серцях українців, які все ще вчаться відчувати себе народом. Як бракує нам нині розуміння того, що сухі гілки нашого національного дерева можуть віджитися лише тоді, коли будуть глибоко вкорінені в мову, історію та родову пам'ять.

Мабуть, саме таку мету ставила перед собою п. Галина Литвин, упорядковуючи книгу про шлях Героїні Світу, видатної українки, нашої землячки Ірини Сенік. Презентація її книги «Одержима свободою» відбулася у Львові, Івано-Франківську, Дрогобичі, Долині, Богородчанах, Коломиї, Тязеві. Скрізь аудиторія є органічною й однодумною у сприйнятті почутого. Шкода, що ми не дуже знаємо своїх героїв, що ми сліпі до світла правди, не вміємо відрізнити справжнього золота від того, що лише блищить.

Ірина Сенік у 13 років вступила до ОУН, була зв'язковою самого генерала Романа Шухевича, працювала в канцелярії мітрополита Андрея Шептицького. Вступила на іноземну філологію до Львівського університету, але навчання не завершила, бо була арештована та засуджена до 10 років позбавлення волі та довічного заслання за антирадянську діяльність. Під час допитів дівчині пошкодили хребет нагайками так, що стала інвалідом на все життя. Перенесла надзвичайно складну та унікальну операцію, проте

змушена була працювати на лісоповалі, шпалозаводі та кам'яному кар'єрі, будувала Байкало-Амурську магістраль (так-так, ту саму магістраль, яку нібито будували комсомольці; насправді ж там залишали рештки свого здоров'я політичні ув'язнені, цвіт українства). Після смерті Сталіна вирок було замінено на «м'якший», проте повернутися до рідного дому у Львів їй так і не дозволили. Тому Ірина Сенік на недовгі чотири роки переїхала до Івано-Франківська, де й була заарештована вдруге як «особливо небезпечна рецидивістка». Що ж, за власні переконання їй довелося заплатити високу ціну... Але зуміла вона не просто бути, а бути собою...

34 роки таборів... То був не лише час страждання... То був час, наповнений працею, пізнанням, написанням чудових поезій, вишиванням. Скільки добрих справ, теплих спогадів, чудових віршів, неповторних узорів та ескізів вишиваного одягу залишила ця невтомна жінка по собі! Яке світло запалила у душах тих, хто її знав! Яким прикладом життєлюбності та людяності вона стала для тих, хто про неї довідувався! Деякі деталі з її біографії відверто шокують. Мала якусь особливу любов до Шевченка... Без пафосу й гучних промов, але з глибоким відчуттям спорідненості душ. Часто згадувала його у своїх листах, просила подруг покласти вербову гілочку до пам'ятника, спілкувалася з ним подумки. А передчуваючи свій другий арешт, відвідала його могилу в Каневі. Що єднало через простір і час ці дві споріднені душі? Любов до України? Доля вигнанця? Усе ті самі 34 роки неволі, які випали на долю обох?

Не такого вже й далекого 1998-го р. в Рочестері (США) відбулася церемонія нагородження Героїнь Світу. З понад 3000 кандидаток, відзначених високим званням, було 100 жінок з 71 країни. Серед них і Ірина Сенік. Старша жінка у помережаній вишивкою сукні піднімалася на сцену... Запала тиша, така тиша, що було чути, як пульсує думка у скронях. А коли було оголошено, що це жінка, яка 34 роки була ув'язненою, всі присутні встали та її єдину вітали стоячи.

Ірина Сенік не шукала слави, не чекала вдячності. Кожного дня вона йшла дорогою, якою не могла не йти. То був подвиг довжиною в життя...

Щира вдячність п. Галині Литвин, яка упорядкувала книгу «Одержима свободою» та

Осінь в Україні

Наша остання (14-та) поїздка в Україну була з туристичною фірмою *Score Travel* від 12-го до 25-го вересня 2018-го р. Два роки тому ми були у Львові та Карпатах під час туру «Великдень в Україні», але захотілось ще раз відвідати нашу землю, поки залишилося трохи енергії на таку подорож.

Було заплановано почати тур з Києва, тоді автобусом до Батурина й Чернігова та поїздом до Львова, де ми затримались на цілий тиждень, а решта групи поїхала до Івано-Франківська, Косова, Криворівні, Татарова, Буковеля, Яремчі та Коломиї. Після Карпат група повернулася до Львова.

Ми летіли рейсом авіакомпанії *LOT* з пересадкою у Варшаві. У Борисполі (Київ) нас зустріла наша провідниця Наталка та водій. Швидко та спритно нас посадили в малий автобус та повезли до готелю «Україна». По дорозі ми минули багато нових високих житлових будинків. Наша провідниця розказувала, що проживання в самому центрі Києва дуже дороге та недоступне для більшості нашого населення. Мені цей готель нагадував дуже трагічні події під час *Майдану*, коли снайпери стріляли у мітингувальників з вікон. Обслуга готелю була чемна та послужлива, хоч постійно заселялися нові прибулі – було багато чужинців (африканці, китайці та ін.). Перед готелем «крутилося»

багато молоді і в кімнаті, де була поселена, було чути їхній гамір і спів до пізньої ночі.

Рано після сніданку ми пішли оглянути місто та підземний «лябіринт» крамниць і ресторанів з назвою «Глобус». На Майдані побачили велику групу людей і підійшли до них ближче. Довідалися з промов, що це Віче з нагоди 50-ї річниці Празької Весни (1968 – 2018), на якому були присутні представники чеського уряду, наш історик В. В'ятрович, провідник татарів М. Джемільев, заступник голови СБУ В. Кононенко, дисидент З. Попадюк, депутат ВР І. Геращенко, депутат ВР Г. Гопко та ін. Також тут була виставка, присвячена празьким подіям, і окремо відомості про трагічну смерть Василя Макуха (який спалив себе на цьому місці під час подій Празької Весни, щоб звернути увагу західного світу на дії ССРСР).

Наступного дня ми поїхали оглядати визначні місця Києва. Перша зупинка – це місце, де розміщені фотографії **Небесної Сотні**, біля спеціально збудованої каплички. Тут заплановано створити музей подій Революції Гідності. Неможливо дивитися спокійно на фотографії героїв, яких тут застрелили. До того ж Україна і досі відстоює свою незалежність ціною постійних жертв. Чому світ мовчить? →

натхненно й невтомно несе світло цієї дивовижної жінки-зорі людям. Особливе спасибі п. Лесі Васьків, яка чарує слухачів своїм тонким відчуттям поезії Ірини Сенік, виконуючи авторські пісні на її слова. Неймовірного чуттєвого настрою презентаціям книги надає Любов Литвинчук та її скрипка. Жвавості й життєвості спогадам про цю жінку додають розповіді о. Ореста Смицнюка, якому пощастило знати Ірину Сенік особисто.

І що ж? Із часу Христа істина одна: найправдивіша корона – тернова, найбільша правда – бути собою.

У книзі подано поезії із поетичних збірок «Загратована юність», «Сувій полотна», «Нездоланний дух», «Біла Айстра Любови»; вступи, статті, спогади Ірини Сенік та про неї, що вдалося зібрати в Івано-Франківську, Львові, Бориславі, Києві, Стрию, Дрогобичі. Найяскравіше внутрішній світ Ірини передають її листи до Люби Волянчук та Лідії

Іванюк. Атмосфера в родині Сеніків, родинне тепло відчуваються в листах брата Романа до поетеси, який теж мав неабиякий літературний хист. Особливо цінним є розділ «Архівні документи КДБ», у якому можна ознайомитися з протоколами допитів як самої Ірини, так і Опанаса Заливахи, Надії Світличної, Любові Лемик, В'ячеслава Чорновола, а також з іншими документами, які проливають світло на події, що відбувалися в Івано-Франківську далекого 1972-го року. У розділі шостому поміщено сценарій літературно-музичної вистави «Поza межами болю», складений за віршами, листами і спогадами Ірини Сенік.

Я покидала зал, де відбулася презентація, обіймаючи книгу, немов спокуюючи за незнання... Чомусь згадалися Франкові слова: «Невже задарма стільки серць горіло? ...Задарма край твій весь политий кров'ю Твоїх борців?»

Будися, українська громадо!

Руслана Битківська.

Їдемо вулицями Києва і пригадуємо багато того, що вже бачили під час попередніх поїздок – Національний Банк України, багато гарних старих відновлених будинків, Бессарабський ринок, бульвар Шевченка, вул. Терещенківська (старий рід українських меценатів), минаємо Університет ім. Т. Шевченка, напроти якого гарно втриманий парк з пам'ятником Т. Шевченку, Володимирський Собор (одне з семи див Києва, ХІХ ст.), Педагогічний Університет ім. М. П. Драгоманова, вул. Б. Хмельницького, на якій мешкають брати Клички, відреставровані Золоті Ворота, будинок Служби Безпеки, пам'ятник Богданові Хмельницькому, оперний театр, Собор св. Софії, який в 1934-му р. став музеєм. З ХІ до ХІІІ ст. в Києві було 55,000 населення. Провідниця розказала, що тлінні останки князя Ярослава Мудрого, який був похований у св. Софії, тепер переходять у церкві св. Трійці в Брукліні, США. Далі затримуємося біля Михайлівського Собору (який був відреставрований у 1999-му р.), Андріївської церкви та закінчуємо нашу цікаву подорож Києвом у ресторані «За двома зайцями».

У суботу їдемо автобусом до Чернігова та Батурина. Минаємо Маріїнський палац, першу українську греко-католицьку церкву, збудовану після досягнення самостійності в 1991-му р., і в'їжджаємо на міст, збудований у часи Брежнєва. На іншому боці Дніпра – гарна, широка дорога до Чернігова, якою їде багато туристичних автобусів.

Минаємо Національний історико-меморіальний заповідник *Биківнянські могили*, найбільше в Україні місце поховання жертв масових політичних репресій 1937 – 1941 рр., що знаходиться за 1.5 км від колишнього селища Биківня на східній околиці Києва поблизу автостради Київ-Бровари. Уздовж дороги, як і в самому Києві та Львові, помітні великі передвиборчі написи: «Ми – Україна» (П. Порошенко), «Новий український економічний простір» (Ю. Тимошенко), «Україна має стати країною гідності та правди» (УКРОП).

Минаємо місто Бровари (зване за виробництвом пива). Провідниця згадала, що з цього міста несли тіло Т. Шевченка на руках аж до Києва.

Потім минаємо цілий комплекс нових житлових будинків, а також поля, засаджені соняшниками та кукурудзою, і в'їжджаємо в Чернігівську обл. Перед нами Чернігів (30,000 населення), річка Десна та чудові церкви із золотими банями у стилі бароко: Собор Спасо-Преображенський (ХІ ст.), Борисо-Глібський

Собор (ХІІ ст.) та ін. Молодий ентузіаст з вивчення нашої історичної спадщини пояснює нам деякі цікаві факти про цей собор: голосники для кращого звуку в соборі з ХІ та ХІІ ст., підлога затрималася з ХІІ ст. За склом виставлено деякі речі вжитку з тих часів: калатальце для дитини, інструмент для чищення вух. Збереглися царські ворота. Церкви оточені гарним великим парком, де є пам'ятник гетьману І. Мазепі, який дбав про розбудову Чернігова, фундував будову колегіуму та інших церков і будинків.

Друга цікава місцевість, яку ми оглядали, це Батурин. Ми мали нагоду подивитися палац гетьмана Кирила Розумовського, збудований у 1799-му р. Цей палац реставровано завдяки зусиллям В. Ющенка і його офіційне відкриття відбулося у 2009-му р. Музей чудовий, всюди мармур, чудові візерунки на стінах, а на 2-му поверсі – розкішна зала для зустрічей. Усюди навколо палацу травники, які дуже дбайливо доглянуті.

По дорозі назад до Києва звертаємо увагу на цікаві назви сіл – Серої, Пальчики, Новий шлях, Гарбузів, Бровари, Сокулин, Зерна, Калита, Богданівка, Пузівка.

У неділю їдемо на Службу Божу до Патріяршої Катедри Воскресіння Христового. Перед тим відвідуємо крипту, що під катедрою, де похований Блаженніший Любомир Гузар. Після цього відвідали Музей Голодомору. Обідаємо в готелі і встигаємо на поїзд до Львова.

У понеділок рано відвідуємо бібліотеку В. Стефаніка, щоб подивитися на архів мого діда, Івана Чабана. Перший раз маю змогу оглянути його рукописи, серед яких автобіографія, книга «Історія Музики» (1900 р.), рисунки та ін. Мій дід – етнограф, краєзнавець, музикант, а також умів робити скрипки. Як шкода, що я ніколи його не знала!

Після цього ми поїхали до катедри св. Юра, де мали нагоду поцілувати мощі св. Антонія з Падуа (Італія) та дати пожертву на Службу Божу за померлих членів нашої родини. Люди у довгих чергах стояли від церкви аж до брами церковного подвір'я і терпляче чекали доступу до мощів.

Під час нашого перебування у Львові на площі Палацу Потоцьких відкрився на кілька днів 25-й Форум Видавців. Навіть П. Порошенко приїхав на відкриття. Вперше ми мали нагоду оглянути таку кількість книжок різних видавців з України та 25 інших країн. Було багато презентацій, між ними сестрінка Блаженнішого Любомира Гузара презентувала його книжку «Найдорожча Мамусю», Патріярх

Святослав Шевчук презентував свою нову книжку «Діалог гоїть рани», проф. Лариса Онишкевич свою книжку «Borders, Bombs and two Right Shoes», а також Ann Applebaum книжку «Red Famine». Була здивована, коли побачила в одному дитячому кіоску книжку з назвою «Леп Бук» («Lap Book»). В Україні ця «англійщина» також просякає в дитячу літературу.

Того дня ми також побачили новий фільм «Щоденник Симона Петлюри», режисер Олесь Янчук, який справив на нас позитивне враження. Цей фільм тепер дуже на часі, спеціально для молодшого покоління. Нам також вдалося побувати в театрі М. Заньковецької на опереті «Сильва» та подивитися п'єсу «Украдене щастя» І. Франка.

На тлі нової церкви УКК. Оксана Кузишин — 5-та зліва.

Іншого дня, разом з групою, яка повернулася з Карпат, ми поїхали на Личаківський цвинтар, де відвідали могили видатних осіб і діячів культури. Після цього ми оглянули УКУ та подивилися нове устаткування для студентів, нову церкву, кафетерію. Усе це нам показувала Ольга Зарічинська, керівник відділу розвитку УКУ. Дуже цікаво та з великим ентузіазмом вона розповіла нам про різні програми УКУ для своїх студентів і показала будинок, у якому працює управа, а

також бібліотеку, церкву й каплицю та роздала брошури з різною інформацією. (За деякими даними, УКУ займає перше місце серед 10 «вишів» за найвищим середнім конкурсним балом). Ми були всім дуже захоплені та піднесені на душі.

Крім собору св. Юра ми відвідали дві інші церкви – св. Андрія на Галицькій площі та св. Петра і Павла за пам'ятником Т. Шевченку. У церкві св. Петра та Павла досі триває виставка (яку ми бачили два роки тому) на вшанування загиблих воїнів АТО: з їхніми фотографіями та фотографіями їхніх осиротілих діточок. Це дуже зворушлива виставка!

Наприкінці кілька зауважень. Загальною виглядає, що економічно життя в Україні трохи покращало, майже не видно жебраків біля церков, є багато нових крамниць, ресторанів, заповнених людьми. Хоча більшість українців не може піти до ресторанів повечеряти... На жаль, на телебаченні поки що не домінують україномовні програми – як у Києві, так і у Львові. Є російські програми та реклами, німецькі, польські, англійські, але замало українських. Нам вдалося побачити цікаву програму «Машина часу», в якій нині покійний Левко Лук'яненко говорив про колективізацію, голод і табори заслання, в яких загинуло понад 1 млн людей.

Щодо виборів президента, молодше покоління говорить про В. Вакарчука, а старші готові голосувати за П. Порошенка з огляду на його досвід і добрі стосунки з західними країнами.

Мене також здивувало, що мені декілька осіб сказали: «Ви у діяспорі є більші патріоти, як ми. Не було б УКУ та інших установ, якби не ви».

Я надіюся, що Україна також має багато патріотів, особливо серед молоді. Дай Боже, щоб вони допомогли їй стати на ноги!

Оксана Кузишин.

МІЙ ДІДУНЬО — «СВЯТИЙ МИКОЛАЙ»

«Чи твій дідो — святий Миколай?» Це запитання було поставлено мені, коли я мала шість років. Щодня, коли мій дідуньо приходив по мене під школу, його кишені, вщерть наповнені цукерками, чоколядками, лизаками, випорожнювалися в руки моїх нетерпеливих товаришок. Вони ставали тісним колом довкола нас двох і одна з перед одної викрикували: «Я хочу червоний лизак», «А я зелений!», «Чи є ще чоколяда?». Мій дідуньо кожну дівчинку гладив по голівці, усміхався та, жартуючи, роздавав солодощі, аж доки вони всі не зникали. А я тоді стояла така горда з мого дідуня, ще й задоволена, що в мене багато товаришок. Аж кілька років пізніше я зрозуміла причину моєї популярності. Усе через цукерки!

А якщо повернутися до запитання, чи мій дідуньо «Святий Миколай», можу відповісти, що ні. Та ж як вони можуть щось таке запитувати!? Усі знають, що Святий Миколай має довгу білу бороду і приносить подарунки під подушку, а не роздає цукерки на вулиці. Зрештою, найпереконливіше: Святий Миколай робить чудеса, а я ще не бачила, щоб мій дідуньо Василь зробив навіть одне малесеньке чудо.

Але чи це не чудо, що коли була маленькою, я спокійно і навіть добровільно ходила до школи? Як і всі інші діти, я не рвалася до школи, однак спокійно туди ходила, без ніяких протестів, як це робили мої товаришки, без маминого крику, без татових умовлянь і обіцянок. Як це так? Відповідь зовсім проста. Мій дідо Василь щодня водив мене і мою товаришку Ію до школи. Взявши за руки, він усю дорогу нас забавляв веселими оповіданнями зі своїх молодих літ. І протягом 20 хвилин ми всі троє безперестанку сміялися. Йї і мені найбільше подобалося, коли дідуньо нам розповідав про свою кар'єру на сцені, зокрема, як він грав ролі дівчат. Його опис себе в спідниці, в хустці та імітування дівочого голосу нас так смішили, що тільки ми приходили до школи не насуспені та пів заспані, як наші товаришки. А вже найбільше ми сміялися, коли дідуньо розповідав, як то він раз на сцені грав ролю дівчини і свої штани не скинув, тільки легко підкотив їх під спідницю. Під час дії, на превелике горе, штани почали розкочуватися. У залі вибухнув сміх, а з-за куліс пролунав голос: «Василію, підкоти штани!».

Нам також ніколи не нудилося слухати про

дідову Великодню пригоду про те, як він, ще малим хлопчиною, дістав нову шапку і, коли вийшов на вулицю бавитися, дуже її забруднив. А тут прийшов час іти на Великодню Службу Божу «чистим на душі і тілі». Коли дідуньо прийшов додому, його тато так розсердився, коли побачив свого замурзаного сина, що вхопив першу річ під рукою (а то була дерев'яна ложка) і почав дідуня нею бити.

Кожне його оповідання супроводжували смішні вирази обличчя, жести, зміни голосу — справжній театр! Дідові оповідання — це єдина річ, що мене вранці підводила з постелі, і завдяки йому ті перші шкільні роки не були такі «страшні». І чи це не було чудо?

Однак ці дивні події — нібито чуда — не обмежувались тільки переживаннями з моїх дитячих літ. Вони і нині діються. У мого дідуня якась таємнича сила, бо кожного дня він приходиться до нас із закупів з різним добром: чи то яблуками, тістечками, або навіть «кабаносами». Але це ще не все, бо коли ми хочемо дідуневі за все це повернути гроші, він твердить, що всі ці речі роздавали задарма. Цікаве явище, бо коли ми йдемо до м'ясарні, до пекарні чи до різних інших крамниць, нам нічого задарма не дає — всі від нас вимагають гроші...

У хаті мого дідуня заховані різні скарби і коли нам що-небудь потрібно, ми ідемо до нього і завжди дістаємо бажану річ. Тільки нагадати дідуневі, що мені потрібна стаття про «Роль Шевченка в Кирило-Методіївському Братстві», як у цій же хвилині з'являється старий запорошений альманах з 1951-го року, а в ньому саме те, що я шукала. Дідуньо теж постійно нам доставляє папір, олівці, стругалки, поштові значки, конверти — все, чого нам тільки забажається.

Коли дивлюся нині з відстані 15 років на всі ці переживання, пов'язані з моїм дідуньом Василем, на поставлене мені колись запитання «Чи мій дідуньо є Святим Миколаєм?» я вже не змогла б так швидко відповісти «Ні». Справді, мій дідуньо не має довгої білої бороди і не приносить під подушку подарунки. Але довкола його особи діються різні дивні й цікаві речі, можна сказати «чуда». І мені приходиться на думку: а може він — це такий, трохи інший, земний Святий Миколай?..

Марта Зелік, внучка Василя Палідвора.

ЗМІСТ LXXV РІЧНИКА — 2018

XXXI Конвенція Союзу Українок Америки
Віра Боднарук. Прикінцевий звіт Конвенційного Комітету СУА. 1:3.

Вісті з Головної Управи СУА

Маріянна Заяць, голова СУА. Ділимося вістками та думками. 1:2; 2:2; 3:2; 4:2; 5:2; 6:2; 7 — 8:2; 9:2; 10:2; 11:2.

Ока Грицак. З турботою про українських дітей. 9: 10.

Вісті зі СФУЖО

70-ліття СФУЖО. 3:9.

Марта Кебало. Новини СФУЖО. 4:13.

Марта Кебало. 70-ліття СФУЖО. 6:4.

Марта Кебало. Новини СФУЖО. 9:4.

Вісті зі СФУЖО. 10:36.

Вісті зі СФУЖО. 11:12.

Вісті зі СФУЖО: Молоді жіночі постаті. 12:6.

Вітання та слова вдячності

Роман Стеник. Слова вдячності з України. 1:19.

Подяка з України. 2:12.

Діяльність відділів СУА

64-й Відділ. *Ліда Служ, Ляриса Зелік.* 64-й Відділ СУА в Нью Йорку вступає у 64-й рік свого існування. 1:20.

65-й Відділ. *Оксана Кузишин.* У пам'ять жертв Голодомору. 1:27.

21-й Відділ. *Дарія Волощук.* Загальні збори 21-го Відділу СУА. 1:28.

56-й Відділ. *Віра Боднарук.* Вшанування пам'яті жертв Голодомору на Флориді. 1:29.

30-й Відділ. *Лілія Балкова.* 30-му Відділу — 30 років. 1:30.

64-й Відділ. *Марія Стефак.* Незабутня зустріч із захисниками України. 2:26.

12-й Відділ. *Петро Твардовський.* Звеличена праця українок. 2:29.

76-й Відділ. *Наталя Шморон.* «Вишиванка». Дитяче свято. 2:32.

125-й Відділ. *Марія Андрійович, Надія Бурмака.* «Щедрий Вечір» 125-го Відділу СУА в Нью Йорку. 3:27.

56-й Відділ. *Любов Дмитришин-Часто.* Зимовий період у праці 56-го Відділу СУА ім. Мілени Рудницької. 3:30.

21-й Відділ. *Дарія Волощук.* Коляда 21-го Відділу СУА. 3:32.

83-й Відділ. *Люба Шатанська.* Загальні річні збори 83-го Відділу СУА. 4:26.

133-й Відділ. *Мирослава Франків.* Ювілей 133-го Відділу. 4:30.

67-й Відділ. *Ірина Бучковська.* Ювілейна мистецька виставка 67-го Відділу СУА. 4:32.

83-й Відділ. *Оля Кузьмин.* Вдячність стипендіята. 5:28.

21-й Відділ. *Дарія Волощук.* Шевченківська 204-та весна. 5:32.

34-й Відділ. *Галина Лобан.* Річні збори 34-го Відділу СУА. 6:27.

76-й Відділ. *Наталя Шморон.* Свято матері у 76-му Відділі СУА. 9:27.

73-й Відділ. *Мар'яна Магальяс.* Вшанування найдорожчої людини у житті. 9:28.

65-й Відділ. *Оксана Кузишин.* Загальні Збори у 65-му Відділі СУА. 9:29.

21-й Відділ. *Дарія Волощук.* Свято Івана Купала. 9:30.

45-й Відділ. *Ніна Василькевич.* Наше літо відцвіло. 12:32.

140-й Відділ. *Ольга Герба.* Благодійна діяльність 140-го Відділу ім. Лесі Українки. 12:28.

Діяльність округ СУА

Засвічення ялинки в Окрузі СУА Нью Йорк.

Олена Немелівська. 2:27.

Свято Коляди в Детройтській окрузі СУА.
Валентина Шайда. 3:26.

Доброчинність

Стипендійна Акція СУА. 1:21; 2:21; 3:21; 4:24; 5:23; 6:23; 7 — 8:31; 9:25; 10:25; 11:25; 12:25.

Допомога жертвам війни Гідності. 2:23; 4:25; 5:25; 6:24; 7 — 8:30; 9:24; 10:27; 11:33.

Пресовий фонд. 2:24; 4:25; 5:25; 6:24; 7 — 8:30; 9:24; 10:27; 11:33.

Суспільна опіка. 2:24; 4:25.

Фонд бабусь. 2:24; 4:25; 5:25; 6:24; 7 — 8:30; 9:24; 10:27.

Фонд допомоги сиротам. 4:25; 5:25; 9:24; 11:33.

Тривалий фонд СУА Жіночих студій. 4:25.

Український музей у Нью Йорку. 4:27; 5:17; 7 — 8:27; 11:28; 12:26.

Інститут психічного здоров'я та травматерапії «Простір Надії» при УКУ. 6:24.

Навчально-реабілітаційний центр «Джерело». 6:24.

Дописи з України. Новини Союзу Українок

Лідія Купчик. Відродімо славу Гната Хоткевича. 1:18.

Лідія Купчик. Святковий ювілей української патріотки. 4:15.

Київську семінарію відвідала представниця СУА. *Медіа-центр КТДС ім. св. арх. Гавриїла.* 6:6.

Ганна Новосад. Українки ніколи не були байдужими до долі України. 10:3.

О. Борис Гудзяк. Кого пам'ятатимуть і через тисячу років? 10:7.

Прот. Петро Жук. Візит Маріянни Заяць в Київську Трьохсвятительську духовну семінарію. 11:5.

Зміст LXXV річника — 2018. 12:19.

Історія однієї фотографії

Ляриса Зелік. Фотографія, привезена з України. 10:5.

Історичні постаті

Л. Тополя. Народжений на Різдво. 1:10.

Ігор Срібняк. Непоказна звитяга. 1:13.

Ярослава Трегубова. Олекса Тихий. Як донецький вчитель рятував Донбас від русифікації. 1:16.

«Людам на радість». (До дня народження *Марії Примаченко*). 1:23.

Богдан Червак. «Життя — це боротьба, а боротьба — це справжнє життя». 2:7.

Олеся Василець. Присвята Т. Шевченку. 3:6.

«Батько» народних пісень. 6:22.

Надія Князев. Про княгиню Ольгу. 7 — 8:3.

Аліна Акуленко. Марія, котра Наталка. 10:10.

Тамара Кучерова. Українці, що відродилися. 11:14.

Аліна Акуленко. Кобилянська та її вибір. 11:16.

«Я пропустив Майдан, але війну не пропущу». До дня смерті *Василя Сліпака*. 12:22.

З колекції «Історичний одяг українки»

Одяг сарматки. (*Христина Конашевич-Перфецька*). 1.

Староруський червоно-білий одяг, Україна-Русь, VI ст. *Мотря Воввідка*. 2.

Одяг княгині Ольги, Україна, X ст. *Наталка Глоба-Захарченко*. 3.

Одяг боярині Княжої Руси, Україна, XII ст. *Анна Савицька-Алишківич*. 4.

Одяг Галицької Боярині, Україна-Русь, XII ст. *Люба Миськів-Книш*. 5.

Одяг молодій дворянці, Україна, XII ст. *Марта Навроцька-Торіеллі*. 6.

Одяг галицько-волинської княгині, Україна, XII сторіччя. *Марта Рожанковська*. 7 — 8.

Одяг гетьманші, Україна, XVI — XVII ст. *Віра Лопатинська-Тершаковець*. 9.

Одяг київської шляхтянки, Україна, XVIII ст. *Любов Абрамюк-Волинець*. 10.

Одяг київської міщанки, Україна, XVIII ст. *Віра Лопатинська-Тершаковець*. 11.

Одяг дружини козацького старшини, Україна, XVII ст. *Люба Артимишин*. 12.

З поеми Л. Полтави «Слово про Україну»

Сарматка. 1; обкладинка.

Київська Русь. 2: 28.

Княгиня Ольга. 3:22.

Бояриня Княжої Руси. 4:21.

Бояриня з Галичини. 5:28.

Молода дворянка. 6:28.

Галицько-Волинська княжна. 7 — 8:21.

Гетьманівна. 9:23.

Молода шляхтянка з Києва. 10:20.

Киянка часів Мазепи. 11:20.

Дружина козацького старшини. 12:32.

Листи до редакції

Листи до редакції. 1:32.

До нас пишуть. 4:23; 9:9.

Настанови для дописувачів

Настанови для дописувачів. 1:33; 2:33; 7 — 8:32; 10:14.

Наша сучасниця

Євгенія Тухтенко. *Оксана Мешко.* Як КДБ не зміг одну «козацьку матір» перемогти. 2:16.

Тетяна МакКой. І.М. Трач: берегиня з роду Тарновських. 3:18.

О. Сачинська. *Леся Храплива-Щур.* 5:17.

Оксана Левантович. Рятувалась втечею з рідного села. 9:12.

Надія Бурмака. *Надія Шульгіна-Іщук:* біографія, спадщина (I). 9:15.

Надія Бурмака. *Надія Шульгіна-Іщук:* біографія, спадщина (II). 10:15.

Надія Гось. Життя, гідне подиву. 10:18.

Наша обкладинка

Слава Геруляк. Різдвяний вертеп. 1.

Софія Зарицька. Розпечена квітка. 2.

Марія Дольницька. Дівчата, овіяні вітром. 3.

Ярослава Сурмач Мілс. Родина при посвяченні великоднього кошика. 4.

Христина Сай. Дерево життя. Едем. 5.

Аркадія Оленська-Петришин. Тропічний ліс. 6.

Христина (Навроцька) Кудрик. Хліб і сіль. 7 — 8.

Ярослава Ляля Кучма. Синя троянда. 9.

Наталка Гусар. Булька. Етюд до твору «Посилка Пандори в Україну». 10.

Національний музей «Меморіал жертв Голодомору». Фотографія Маріянни Заяць. 11.

Мар'янна Щавінська Кранс. Захід місяця над садами. 12.

Наше харчування. 3:36; 4:36; 5:36; 6: 36; 7 — 8:36; 10:32; 12:36.

Нашим дітям

Оповідання, казки

Леся Храплива-Щур. Великодня пригода. 4:34.

Правила для дітей, які вперше відпочивають окремо від батьків. 7 — 8:34.

Василь Сухомлинський. Я хочу сказати своє слово. 10:34.

Василь Сухомлинський. Яблуко в осінньому саду. 10:35.

Ганна Черінь. Плянета квітів. 11:34.
Капці для Святого Миколая. 12:34.
Вірші дітям:
Платон Воронько. Кожушок. 1:34.
Платон Воронько. Кіт не знав. 1:34.
Платон Воронько. Дідів портрет. 1:35.
Леся Українка. Мамо, іде вже зима. 2:34.
Леся Українка. Літо краснее минуло. 2:34.
Леся Храплива-Шур. Кобзар. 3:34.
Святослава Гой-Стром. Т. Шевченко. 3:35.
Максим Рильський. Шевченко. 3:35.
Марія Хоросницька. Великодня гра. 4:35.
Руслана Ставнічук. Вишивала мати синові
сорочку. 5:34.
Валентин Бичко. Літо, до побачення. 9:34.
Ася Гумецька. Сонечко. 9:35.
Загадки, завдання, забави
С. Левіцький. Хрестівка «Колядки». 1:36.
Склади прислів'я. 3:35.
Знайдіть відмінності. 5:35.
Ігри, забави. 6:34.
Лічилки. 6:35.
Знайди відмінності. 7 — 8:35.
Зробити своє «Сонечко». 9:35.
Хрестівка «Осінній букет». 10:35.
Намалюй Святого Миколая. 12: 35.

Некрологи

Наталія Фединська-Слиж. 2:25.
Дарія Генза. Прощальне слово Дарії Дроздов-
ської. 3:23.
Надія Фалько. Оксана Луків. 4:18.
Дарія Федорів. Надія Дейчаківська. 5:24.
Віра Хрептовська. Ляриса Райфел. 5:26.
У першу річницю відходу у Вічність М. Сема-
нишин. Т. Богданська. 10:30.

Новини УКУ та Лекторію СУА з жіночих студій УКУ

Ірина Наумець. Працюємо на «розгорання»: ко-
манда Інституту психічного здоров'я УКУ. 1:4.
Тетяна Лапан. Осінній Семестр «Жіночого
лекторію» в УКУ. 4:14.

Поезії

Тетяна Домашенко. Небесна сотня воїнів
Майдану. 2:5.
Олеся Василюк. Присвята Т. Шевченку. 3:6.
Ліна Костенко. Хресна дорога. 4:3.
Надія Білоус. Зелена неділя. 5:25.
Марія Затковська. Червоні маки. 6:28.
Ліна Костенко. А жінка буває на осінь так
схожа. 10:27.
Олександр Олесь. Коли б ми плакати могли.
11:10.
Тетяна Домашенко. 33 колосочки. 10:11.
Ярка Богач. На смерть В. Сліпака. 12:22.

Тарас Шевченко. Марку Вовчку. 12:24.

Розвідки. Публікації

Катерина Мотрич. Молитва до мови. 2:5.
Ася Гумецька. Промова про мову. 3:3.
Олег К. Романчук. Про літеру «Г» і літеру «Г»
або Навіщо українській мові російські
милиці? 3:4.
Марія Гординська Голян. Мамині квіти. 3:17.
Надія Бурмака. Міжнародний День Рідної
Мови 2018: святкування державності. 4:6.
Руслан Горовий. В Тилу. 4:17.
Оксана Бризгун-Соколик. Моїй Мамі – на день
Мами. 5:7.
Олександра Юзенів. Дружини президентів. 5:4.
Зціли себе сам. Поради від Люїзи Гей. 5:27.
Марта Винницька. Спогади про Великдень. 5:13.
Світлана Патра. Америка. Історія неймо-
вірних відкриттів. 5:14.
Тетяна Беценко. Думи – перлини національно-
культурної спадщини українців. 6:13.
Орися Сорока. Союзянка відкрила український
ресторан. 6:20.
Ніна Василькевич. Журавлині ключі. 6:25.
Аліна Акуленко. Про мерцинь (чи мерчух?) і
членкинь. 6:25.
Ігор Срібняк. «Біда дивиться зі всіх закутків...»
7 — 8:10.
Надія Бурмака. Жінки в ООН. 7 — 8:20.
Руслан Горовий. Любі. 7 — 8:21.
Олександра Юзенів. Гумористи в еміграції. 7 —
8:24.
Михайло Грушевський про Україну й укра-
їнців. 9:3.
Світлана Патра. Американські музеї та
пам'ятники. 9:6.
Віра Боднарук. Просвітницька праця Пол-
тавщини. 9:11.
Олександра Юзенів. Сиділа я на лавочці в
парку. 9:18.
Адріана Сидоряк. Де сходяться ріки. 9:19.
Три «про» від Аліни Акуленко. 9:20.
Іванна Черчович. Жіноча освіта в Україні:
історичний огляд (I). 10:21.
Тетяна МакКой. Ось така гірка петрушка.
11:22.
Олександр Мацука. Камінчик. 12:7.
Олександра Юзенів. Нема вже «Сурми». 12:9.
Руслана Битківська. Ірина Сенік іде до
читачів. 12:14.
Оксана Кузишин. Осінь в Україні. 12:15.
Марта Зелік. Мій дідуньо — «Святий Мико-
лай». 12:18.
Аліна Акуленко. І на той рік дождати. 12:28.

Сторінка для батьків

Рудьярд Кіплінг. Синови (переклад В. Стуса). 1:11.
Беккі Менсфілд. Чому наші діти менш терплячі. 9:21.

Сторінка редактора Л. Тополі

Січень. Новий початок. 1:1.
Лютий. Ти тільки люби мене, тільки люби! 2:1.
Березень. Наша мова українська. 3:1.
Квітень. Пам'ятаймо, щоб жити. 4:1.
Травень. Дзеркало української душі. 5:1.
Червень. Троянда біля серця. 6:1.
Липень – серпень. Усе моє, все зветься Україна. 7 – 8:1.
Вересень. Чим пахне вересень. 9:1.
Жовтень. Встояти, втриматися, не зламатися. 10:1.
Листопад. Дві революції заради Свободи. 11:1.

Український музей у Нью Йорку

Лариса Тополя. Курс традиційної весільної випічки в УМ. 6:29.
Інтерв'ю з архітектором Українського Музею Ю. Савицьким. 7 – 8:17.
Енді Воргол: Загрожені види тварин. Нова виставка в Українському Музеї. 11:27.

Цей день в історії

Тетяна Домашенко. Небесна Сотня воїнів

Майдану. 2:4.

Тамара Кучерова. Найяскравіші відкриття 2017-го року. 2:19.

Олександр Кожолянко. Благовіщення – свято весняного пробудження природи, очищення людських душ. 4:4.

До Дня Святої Трійці. 5:25.

Цей день в історії. 6:16.

Маріанна Онуфрик. Привітання з Днем Батька. 6:32.

Олександр Кожолянко. Свято Івана Купала. 7 – 8:14.

Офіційний календарний День Бабусь і Дідусів. 10:24.

Аліна Акуленко. Про бабу Василю. 10:24.

Олександр Кожолянко. Дмитрівська батьківська субота. 11:21.

Олександр Кожолянко. Вілія – Корочун – Різдво в Україні. 12:11.

«Я пропустив Майдан, але війну не пропущу». До дня народження В. Сліпака. 12:22.

Стипендійна Акція

Звенислава Лебедович. Гідна стипендіатка
Марія Затковська. 6:28.

«Я пропустив Майдан, але війну не пропущу»

В. Сліпак: співак і воїн-захисник.

Василь Ярославович Сліпак народився 20-го грудня 1974-го р. у Львові. Всесвітньо відомий український оперний співак, соліст Паризької національної опери, волонтер, учасник Революції Гідності та бойових дій на Сході України. Позивний «Міф» (від імені Мефістофель – персонажа з улюбленої опери «Фауст»). Кавалер ордена «За мужність» І ст., Герой України, кавалер ордена «Золота Зірка». Коли на Донбасі почалася війна, створив благодійну організацію «Fraternite Ukrainienne» та допомагав українським захисникам. «Я пропустив Майдан, але війну не пропущу», — сказав Василь. Він не пропустив війни, так само як вона не пропустила його. Був тричі на фронті. Вперше — у травні 2015-го р. воював у Пісках у районі Донецького аеропорту; брав участь у боях за Авдіївку у складі 1-ї Окремої штурмової роти 7-го Окремого батальйону Добровольчого українського корпусу, де був поранений. Вдруге — у вересні 2015-го р. у Водяному, на лінії зіткнення; у жовтні повернувся до Парижа. У червні 2016-го р. втретє поїхав на Донбас. Планував залишитися там на півроку. Але 29-го червня 2016-го р. загинув від кулі снайпера.

На смерть видатного оперного співака та українського патріота **Василя Сліпака**

Більш не співає. Все. Убили.
Не ти, не я.
Ні! На війні не може бути
Солов'я.

Літав по світу. Бачив світи.
На сцені жив,
А люд, заслуханий у нього,
Ридав, радів.

Під час біди те серце горде,
Вернулось в дім,
Грудьми закрити Україну —
Так розумів.

Ним не пишалася країна
За час життя,
Аж вже по смерті розпізнала
Солов'я...

Ярка Богач.

SUBJECT INDEX TO VOLUME LXXV – 2018

Art and Culture

Our Life (Back Covers) 1:38, 2:38, 3:38, 4:38, 5:38, 6:38, 7-8:38, 9:38, 10:38, 11:38, 12:38
Our Life (Front Cover Artists) 1:25, 2:12, 3:11, 4:12, 5:13, 6:12, 7-8:25, 9:9, 10:14
Promoting Ukrainian Culture: The Pysanka (L. Swartwout) 7-8:23
The Universal Symbolism of the Egg: A Pysanka Workshop (M. Crans) 5: 30

Books and Poetry

“If” (Rudyard Kipling and Vasyl Stus) 1:11
Vasyl Stus biographical information 1:11
“My Friendly Epistle” (Taras Shevchenko) 3:14

Chornobyl

Remembering Chornobyl (M. Crans): A Story about Assistance via Byzantium 4:9
Remembering Chornobyl: Those Who Made a Difference (A. Krawczuk) 4:12

Education

Fly Eagles Fly Ukrainian Style (I. Gramiak) 4:22

Food

Korovai Recipe (L. Zielyk) 6:36

Health

How to Teach Yourself to Feel Great (I. Magun) 10:33
Information Overload: You Got Mail (I. Magun) 12:33
Oh My Aching Back (I. Magun) 2:36
Ready, Set . . . Vacation! (I. Magun) 7-8:33
Skin Smart (I. Magun) 4:33
Smell: The Unappreciated Fifth Sense (I. Magun) 9:36
Some Thoughts on Over-the-Counter Medications (I. Magun) 3:33
Those Dreaded Allergies (I. Magun) 6:33
What Are Dreams and Why Do We Dream (I. Magun) 5:33
What’s Your Fat IQ? (I. Magun) 1:36
Your Coffee Is Served (I. Magun) 11:36

Life in the Diaspora

Life at the Oselia: Four Generations and Counting (I. Gramiak) 6:18
Rediscovering Oleh Olzhych (T. Cornelison) 6:17

Miscellaneous

Adventures With Mama (M. Crans, I. Skulsky, T. Cornelison) 5:10
Driving Lessons With Mama (C. Prokopovych) 5:9
Letters to the Editor 5:11
Life Lessons from and for Women (O. Zynycz) 9:25
Mama’s Flowers (M. Holian) 3:16

Mothers on Motherhood 5:10
A Night at the Theater (I. Gramiak) 5:8

Obituaries

Maria Cap 7-8:26
Irena Dzubinsky 1:24
Luba Kinach 9:23
Ariadna Terleckyj 1:25

***Our Life* (Archives)**

Our Life in Anno Domini 2008 and a Few Other 8 Years (tsc) 2:14
Our Life October Through the Decades (tsc) 10:13

***Our Life* (From the editors)**

Our Life Contact Information 12:24
Guidelines for Submitting Articles to *Our Life* (tsc) 7-8:30
Guidelines for Submitting Photographs to *Our Life* (tsc) 3: 13
Language: The Story Continues (T. Cornelison) 5:11
Remembering Chornobyl: An Invitation to *OL* Readers 2:12
Твоя, Моя, Ваша, Наша: Мова Тут і Там/Yours, Mine, and Ours: Language Here and There (T. Cornelison) 3:10
2018 Subject Index (English) 12:23

***Our Life* (USA)**

Independence Day Observations (tsc) 7-8:6
Remembering September 11, 2001: “Where Were You When the World Stopped Turning” (T. Cornelison) 9:5

Ukraine: Historic Events and Individuals

April in Ukrainian History and Culture (tsc) 4:23
March Birthdays in Ukrainian History 3:14
October in Ukrainian History (tsc) 10:12
Olha Basarab, Lesya Ukrainka, and Kniaz Yaroslav Mudry 2:15
Rediscovering Ukraine’s History and Heroes 1:12
Remembering Oleh Olzhych 6:17
With Your Shield Or On It (tsc) 1:12

UNWLA Appreciation and Gratitude

Thanking UNWLA Scholarship Program donors and supporters 1:22

UNWLA Branches and Regional Councils

Branch 17 (Miami) Hosts Vyshyvani Vechornytsi (P. Krysa) 7-8:22
Branch 53 of Michigan Hosts Basket Raffle for UNWLA Scholarship Recipient (O. Novak) 10:31
Branch 56: Fruits of Our Labors (A. Susla) and The Shock and Awe Waltz (J. Russell) 9:33

Branch 56 Visits the Baker Museum (P. Zalisko) 3:29
 Branch 75 Hosts Film Screening of The Recovery Room and Honors Markian Paslawsky (K. Chelak and Ol. Lodziuk-Krywulych) 12:29
 Branch 88 in Philadelphia Holds Annual Meeting and Elections (I. Gramiak) 4:19
 Branch 95's Harvest Brunch (M. Crans) 12:31
 Branch 95: Sharing Our Traditions (M. Crans) 9:32
 Branch 98 Celebrates Its 30th Anniversary (I. Krawczuk) 10:28
 Branch 98 Reflects on Recent Accomplishments (I. Krawczuk) 4:20
 Branch 136: Taking Our Show on the Road (V. Dimitri) 5:29
 Commemoration of 85th Anniversary of the Holodomor at the Michigan State Capitol Rotunda (M. Zarycky, Detroit Regional Council) 1:26
 Ukrainian Designer to Be Showcased by Philadelphia Regional Council (P. Sawchak) 9:31

UNWLA (Membership and New Members)
 Welcoming New Members 5:6

UNWLA in Ukraine
 A Visit to Ukraine (O. Hrycak) 12:2

UNWLA President Sharing Thoughts, News & Views (Marianna Zajac) 1:9, 2:11, 3:8, 4:8, 5:2, 6:7, 7-8:7, 9:8, 10:9

WFUWO
 Ukraine at the Commission on the Status of Women (M. Kichorowska Kebalo). 6:9
 WFUWO Anniversary announcement 3:9, 10:6
 WFUWO Celebrating 70 Years (M. Kichorowska Kebalo) 7-8:8

Women in Our World
 A Diplomat from Great Britain at UCU (O. Levantovych and A. Hrynykha) 10:11
 Grati-Tuesday (L. Bidiak) 3:12
 Rural Women and Gender-Based Violence: Access to Specialized Services (presentation at UN by H. Skipalska) 6:11
 Ukrainian American Veterans Present Commander's Award to UNWLA Member Olya N. Czerkas (O. Novak) 3:15
 Well-Deserved Tribute to Olena Papiz (C. Kizyma) 6:26
 Women's World Chess Champion Anna Muzychuk Delivers a Resounding Checkmate (A. Krawczuk) 2:13

22-го грудня 1833-го р. народилася **Марко Вовчок** (ім'я при народженні — Марія Олександрівна Вілінська). Її твори мали антикріпацьке спрямування та описували історичне минуле України. У 1857-мур. здобула літературну славу після публікації збірки «Народні оповідання». Вовчок також писала твори для дітей. Зокрема казки.

Марку Вовчку

Недавно я поза Уралом
 Блукав і господа благав,
 Щоб наша правда не пропала,
 Щоб наше слово не вмирало;
 І виблагав. Господь послав
 Тебе нам, кроткого пророка
 І обличителя жестоких
 Людей неситих. Світе мій!
 Моя ти зоренько святая!
 Моя ти сило молодая!

Світи на мене, і огрій,
 І оживи моє побите
 Убоге серце, неукрите,
 Голоднее. І оживу,
 І думу вольную на волю
 Із домовини воззову.
 І думу вольную... О доле!
 Пророче наш! Моя ти доне!
 Твоєю думу назову.

Тарас Шевченко

Our Life Contact Information

Address changes, delivery and subscriptions / *Зміна адреси, доставка, передплати.*
office@unwla.org

Submitting articles, photos and other materials to editors / *Редакція, дописи, знімки*
unwlaourlife@gmail.com

Ukrainian National Women's League of America, Inc.
Стипендійна Акція Союзу Українок Америки

Christ is Born!

Let's Glorify Him!

Христос Родився!

Славімо Його!

Вітаємо всіх спонсорів і добродіїв Стипендійної Акції СУА
з празником Різдва Христового
та побажаннями

Веселих Свят і Щасливого Нового Року 2019!

*Члени Комісії Стипендій СУА: Анна Кравчук, Люба Більовщук, М. Оріся Яцусь,
д-р Дарія Новаківська Лісій, Надія Яворів та Вікторія Міщенко, адміністратор бюро.*

IN MEMORIAM – У ПАМ'ЯТЬ

In memory of my dear nephew, **Oleh Peter Babij**, whose life on earth ended at 62 years of age, my donation of **\$200** is for support of the UNWLA Scholarship Program.

Larissa A. Dolinsky, UNWLA Branch 86
member, Westfield, N.J.

In loving memory of our mother **Taissa Osinska Decyk Meleshko**, and our grandmother **Natalia Osinska Chaplenko**, whose birthday was on October 15, please accept our donation of **\$1,000** to the Memorial Fund in their names, at the UNWLA Scholarship Program, (through UNWLA Branch 98). Memory Eternal!

Drs. Viktor K. and Betsy N. Decyk,
Los Angeles, California.

Замість квітів на могилу **св. п. Меланії Банах** складаємо **25 дол.** на потреби Стипендійної Акції СУА, через 98-й Відділ СУА.

М. Оріся та Юрій Яцусь,
Голмдел, Н. Дж.

У пам'ять моєї найдорожчої Тети **Ірени Клюфас** пересилаю **330 дол.** на стипендію моєї стипендіатці в Києві, через 83-й Відділ СУА.

Д-р Тетяна М. Доберчак.

ПОЖЕРТВИ ЗА ЖОВТЕНЬ 2018 р.
OCTOBER 2018 DONATIONS

- \$1,000** Drs Viktor K & Betsy N Decyk (98);
\$670 UNWLA Branch 83, New York, N.Y;
\$550 John Pluta (13);
\$400 Ukrainian Nat'l Home Foundation,
Passaic, N.J;
\$350 Areta Podhorodecki, MD;
\$330 Alex & Irene Khowaylo (62), Bohdan &
Carol Milan, Maria Odezynskyj (38), Christine B
Smith;
\$220 Nicholas I & Germaine J Milanytch Family
Found. Trust, Prof. Alexander J Motyl, Peter &
Stacey Polanskyj (98), Larissa N Pundy-Bozio, OD,
Nestor & Anisa Shust, Anna Tychanski, UNWLA
Branch 125, UNWLA Branch 78, UNWLA Branch
140, Palatine, Ill;
\$210 Dr. Daria Nowakiwska Lissy (54);
\$110 Dionizia Brochinsky (108), Jurij & Mildred
O. Jacus (98), UNWLA Branch 64, New York, NY;
\$21 Renata Bihum (28).

We thank you for your generosity!

Щиро дякуємо за Вашу благодійність!

М. Оріся Яцусь, скарбник Комісії стипендій
СУА,

Анна Кравчук, референтка стипендій СУА.

Merry Christmas!
Happy New Year 2019!

UNWLA, INC Scholarship / Children-Student Sponsorship Program
P.O. Box 24, Matawan, New Jersey 07747-0024 • Phone: 732-441-9530. Email: nazustrich@verizon.net

СЕРПЕНЬ 2018

ДАТКИ НА «400К КЛЮБ»

2,000 дол. – д-р. Маркіян Кузич, Олег і Христина Саміленко;

по **1,000 дол.** – Ярослава Рубель, Мирон і Христина Мельник, Наталія Коропецька, д-р Христина Стасюк і д-р Юрій Фаріон, Адріян і Христина Балко Сливоцька, Стефан і Святослава Качарай, Марта К. Левицька, Орест і Дарія Темницькі;

500 дол. – Vladimir DeVassal.

ДАТКИ НА ВИСТАВКУ «Andy Warhol Endangered Species»

10,000 дол. – Федеральна Кредитівка «Самопоміч» у Нью Йорку;

2,000 дол. – проф. Олег Третьяк і проф. Рената Голод;

по **1,000 дол.** – Іванка Пелешук і Ляріса Пелешук, д-р Маркіян Кузич, Адріян Кузич, Андрій Гарасим'як, Орест і Лідія Глют, Олег і Оксана Лопатинські, Марта Мулик Баксер, Володимира Сливоцька, Христина Бонакорса, Оля Грабська Френч, Ігор і Ольга Левицькі, Ярослав і Ярослава Мулик, д-р Ігор і Сюзанна Рак, Рома Шуган, Dr. Mary Motyl & Joseph Lagaia;

по **500 дол.** – Гелена А. Петришин, Роман і Андрея Кохановські.

ДАТКИ НА ВИСТАВКУ «Full Circle. Ukraine's Struggle For Independence 100 Years Ago»

10,000 дол. – Лідія Гайдучок;

5,000 дол. – проф. Олег Третьяк і проф. Рената Голод;

по **2,500 дол.** – Уляна Дячук, Dr. Areta Podhorodecki & Zenon Chernuk;

1,500 дол. – Гелена А. Петришин;

по **1,000 дол.** – Ніна Климовська, Іва Лісікевич, Аноупомос (BP), Ірина Куровицька, Ярослава Рубель, Оксана Стеранка, Olha Yarema Wypar & Warren Liebesman, Олена Бойко, Надія Бігун, Татяна Серафим, Орест і Лідія Глют, Ірина Василик, Ліда Микитин і Нестор Воронка;

по **500 дол.** – Марія Лавро, Михайло Стефан Шуб'як;

200 дол. – Теодозій Коласа;

100 дол. – Зореслава Мишко;

по **50 дол.** – Семко Ружитівський, Анна Клоків;

25 дол. – Ніколас Роговський;

15.55 дол. – Віктор Маркопольський;

10 дол. – Мирослава і Роман Кравців.

ДАТКИ НА МУЗЕЙ

3,000 дол. – Heinrich & Marie Schnoes;

500 дол. – Michael & Dr. Natalie Irene Bilenki

400 дол. – д-р Стефан Степура;

300 дол. – д-р Ігор і Барбара Цегельські;

по **250 дол.** – Іван і Христина Плуца, д-р Юрій і Таня Кузич;

по **200 дол.** – Оріся Мішко, Надія Бігун, Марія Лавро;

160 дол. – Nicholas & Germaine Milanytch, проф. Тарас і Ольга Гунчак;

по **150 дол.** – д-р Дарія Дикий, Алексис Літонченко;

по **100 дол.** – Herman Pirschner, Jr. Нестор і Аніса Шуст, Ольга Городецька, Тоня Кузьменко, Роман Михайло Бригідер, Dr. Zenovia Kuncio, Орест і Мері Полішук, Gerald & Sophia Dery, Катря Червоняк, Ніна С. Климовська, Allan & June Feldman, Марта Лиско, Станіслав і Дарія Набережна, Christine Stasiuk (Charities Aid Foundation of America), Natalie J. Miahky, Leo & Olga Drozdowycz, Leocadia Snihur, Jeanette O. Woloszyn, Eric & Maria Bowles;

80 дол. – Myroslawa M. Kusio;

60 дол. – Dr. Taras & Olga Hunczak;

по **50 дол.** – Ірина Пашеснік, Лідія Бук, Ольга Чмола, Арнольд і Мері Рудакевич, Лідія Волошин, Марія Савицька, Роман А. Гелетканич, Борис Гайда, Ярослав Пеленський, Ольга Кобрин, Mary Goshko, Helen Kotsiumbas, Luba Holowinskyj, George & Christine Welleck, Helen Smindak;

30 дол. – Dr. Victor J. Jaworsky;

по **25 дол.** – д-р Наталія Загарків Річіо, Стефанія Ландвіт, Анатас і Катруся Кобрин, Oresta Tkaczuk;

по **20 дол.** – George Slyz, Василь Бистрянюк, Юрій Фізер, Oksana Foltyn, Luba Huraleczko, Irene Starozytnyk;

15 дол. – Анастасія Тетерічко;

по **10 дол.** – Волтер Чепізак, Oksana Stelmach;

5 дол. – Joel Epstein.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять **св.п. Ярослави Гудзяк** складаємо **500 дол.** на УМ. Роксана і Андрій Кизик.

У пам'ять **св.п. Лади Сочинської** складаємо **200 дол.** на УМ. Ігор і Марта Воевідка.

У пам'ять **св.п. Уляни Кобзар** родина і приятелі складають датки на УМ:

1,000 дол. — Богдан Кобзар; **200 дол.** — Ярослава Мулик; **110 дол.** — Patrick Murphy;

по **100 дол.** — Марійка Гельбіг, Марія Оксана Бачинська, Мирон і Ольга Гнатейко, Іван Біланюк, Маруся Дурбак, Христина Бонакорса; по **50 дол.** — Яра Літош, Оксана Тритяк; **30 дол.** — Ірина Сивенька.

У пам'ять **св.п. Ірини Рожанковської Коваль** складаємо **100 дол.** на УМ.

Ігор і Ольга Левицькі.

У пам'ять **св.п. Галини Одуляк** родина і приятелі складають датки на УМ:

650 дол. — George & Zoriana Stawnychy; **300 дол.** — Віктор Лебедович; **250 дол.** — Леся Кручова; по **200 дол.** — 1454388 Ontario Limited (Dolban Family); проф. Ярослав і Алла Лешко, Kaminskyj Family and A. Macko Family; по **100 дол.** — Марія Тершаковець, Олег, Люба і Анна Левицькі, Ілля Долбан, Ірина Куровицька, Волтер Поливко, Diane Reinhart, Марк і Дарія Якубович, Daria & Axel Mehrle, Martha Lewicky, Dr. Michael & Ulana George, UNWLA Branch 113, Timish & Anya Hnateyko, Peter Hlushko, Warren & Joanna Miller; по **50 дол.** — Mish & Myra Fryz, Алла Трохимчук, George & Alexandra Rakowsky, Nadia Sawczuk; по **40 дол.** — Pat & Elisabeth Bonaldi and Family, John and Ana Ialegto and Family, Rob and Monica Marchand; **20 дол.** — Оріся Стрижак.

У пам'ять **св.п. Мирослава Кулинича** складаю **100 дол.** на УМ. Богданна Слив.

У пам'ять **св.п. Оксани Чапельської-Тресньовської** складаємо **90 дол.** на УМ.

Оксана Огар і Ірина Стадник.

ВЕРЕСЕНЬ 2018

ДАТКИ НА «400К КЛЮБ»

1,000 дол. — Романа Пилип, Рома Шуган, 83-й Відділ СУА.

ДАТКИ НА ВИСТАВКУ «Andy Warhol Endangered Species»

1,500 дол. — Юрій і Аніса Мисак;

1,000 дол. — Orest G. Bauer DMD. Орест і Дарія Темницькі, д-р Володимир і Анна Рак,

Андрій і Таїса Рак, Ярослав і Алла Лешко, Христина К.Дурбак.

ДАТКИ НА ВИСТАВКУ «Full Circle, Ukraine's Struggle for Independence 100 Years Ago»

3,500 дол. — Марійка Мартюк, Оля Грабська Френч, д-р Всеволод і Лідія Когутяк;

3,000 дол. — Schwab Charitable (Torielly-Nawrocky Family Charitable);

2,500 дол. — Юрій і Аніса Мисак;

1,100 дол. — Юрій і Христина Балинські;

1,000 дол. — Христина К. Дурбак, Уляна і Володимир Зінич, д-р Зеновія Д. Кунсіо, Наталія Коропецька, Ігор і д-р Дарія Лиссі, Ірина Куровицька, д-р Борис і Ліда Буняк, Юрій і Марія Пазуняк, Olga Gnoj;

500 дол. — Алісія Берн;

100 дол. — Ірина Новак, Катерина Росандич;

50 дол. — Дональд Залуцький, Александра Палієнко, Ксеня Козбур, Марта Турчин;

25 дол. — Ширлі Бальмер.

Donation towards the **Roman & Maria Grabsky and Mark & Ola French Memorial Fund: 3,000 дол.** — Ola Grabsky French.

ДАТКИ НА МУЗЕЙ

15,000 дол. — 122 First Avenue Associates (Investment income dividend from 122 LLC);

2,000 дол. — Анна Іванс;

500 дол. — Ярослав і Галина Оберишин;

200 дол. — Роберт і Грейс Віслоскі;

100 дол. — Надія Бігун;

50 дол. — Марія Юркевич;

30 дол. — Гелен Діпріма;

20 дол. — Марія Шевчук, Надія Оранська.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять **св.п. Мирослава Трояна** з нагоди 10-ліття відходу у вічність складають **50 дол.** Мартін і Аліса Джонас.

У пам'ять **св.п. Галини Одуляк** складають: по **100 дол.**: Fidelity Charitable Donor (Timothy and Anya Hnateyko-Gift Fund), Марта Левицька, д-р Михайло і Уляна Джорж, 113-й Відділ СУА. по **50 дол.**: Юрій і Александра Раковські, Надія Савчук.

У пам'ять **св.п. Оксани Рибачук** складаю **30 дол.** Александра Юзенів.

У пам'ять **св.п. Татіани Демчук** складаємо **150 дол.** Христина і Трувор Кузьмович.

Щиро дякуємо за підтримку!
Управа та адміністрація УМ.

Благодійна діяльність 140-го Відділу імені Лесі Українки

Важко передбачити, що чекає нас у майбутньому: радість, успіхи, гарні перспективи або відчай і сум. На жаль, слово «відчай» знайоме багатьом українцям і благодійна допомога є єдиним променем надії, який може повернути людину до життя. Велике прагнення допомагати людям дало можливість створити у 2017-му р. новий відділ у благодійній організації СУА.

СУА, і 140-й Відділ ім. Лесі Українки як підрозділ — неприбуткова організація, створена з метою здійснення благодійної діяльності в інтересах українців, які живуть в Україні. Членами 140-го Відділу є молоді дівчата, які об'єдналися заради спільної мети — допомога дітям в Україні у двох напрямках: придбання медичного обладнання для новонароджених дітей і допомога у лікуванні важкохворих дітей. За півроку дівчатам вдалося зібрати кошти та закупити обладнання для інтенсивної терапії немовлят, народжених з критично малою вагою раніше терміну, для лікарні у м. Чортків, зібрати потрібну суму на придбання двох кардіотокографів для пологового відділення Богородчанської центральної районної лікарні, допомогти в лікуванні кільком дітям.

Члени відділу відразу поставили таку мету та з великим натхненням прямують їй на зустріч. Тому що, коли дивишся на маленьке беззахисне і хворе немовля, хочеться «небо прихилити» і зробити так, щоб у нього все було добре. Та часом трапляються випадки, коли життя дитини залежить не тільки від негайного втручання й допомоги лікарів, але й від необхідного обладнання. А ситуація з його наявністю в багатьох лікарнях України складна, і медики не мають змоги зробити все необхідне, щоб врятувати чи підтримувати життя маленьких янголят.

Кожен охочий може прислухатися до свого серця і вкласти частинку своєї допомоги та доброти в цю спільну справу. Для цього можна: допомогти фінансово, стати нашим волонтером, допомогти з рекламою.

Як сказала Мати Тереза, добро, що ти зробив сьогодні, люди часто забувають завтра. Але все одно роби добро! Якщо почати творити добрі справи, то можна згуртувати навколо себе ще сотні, десятки і тисячі небайдужих — таких, як і сам. Доброта не знає меж! Давайте разом робити так, щоб здорових і щасливих українських дітей було більше!

Ольга Герба.

І на той рік дождати...

«Щоб і на той рік дождати...» Так казали колись бабуса на початку кожного святкування. Малою, допитувалася: ми ще ж це свято не відбули, навіщо Ви вже наступне загадуєте?

А сьогодні дзвоню мамі — а у слухавці жакливий шум.

— Що це? — лякаюся.

— Міксер. Торт печу.

Я не плачу. Рік тому майже в ці дні ми з сестрами тихо сиділи під дверима реанімації. Лікарі, як виходили, не дивилися на нас, але казали: «Ой, дівчата-дівчата». Медсестри вже не питали, чиї ми, а мовчки заводили по черзі в палату. Ми тоді теж не плакали, а поїли маму водою через трубочку. Новорічної ночі у мене було єдине бажання, але не знала, як саме треба попросити про диво. То попросила, щоб на наступний новий рік мама, як завжди в ці дні, пекла свій торт.

Потім, упродовж року, я написала книжку, прочитала відкриту лекцію в Ягеллонському університеті, наважилася (після п'ятнадцяти років роботи) піти з радіо, не виграла конкурс на посаду директора Українського інституту книги, але виграла грант на навчальний курс від British Council, працювала як медіатренер, уклала кілька неймовірних угод, нарешті відкрила «гештальт» із радіодиктантом, навчилася казати «ні», відпускати людей і минуле, насолоджуватися сьогоденням, тишею і любов'ю...

І ще багато чого з'явилося в моєму житті. Але найголовніше, що мама сьогодні пече торт.

Яким би складним не був рік, у ньому завжди є місце диву.

Тож бажаю собі і вам — щоб і на той рік дождати... З Новим роком!

Аліна Акуленко.

Branch 75 Hosts Film Screening of *The Recovery Room* and Honors Markian Paslawsky

by Karen Chelak and Oksana Lodziuk-Krywulych

The award winning feature documentary film *The Recovery Room*, directed by Canadian filmmaker Adriana Luhovy, was presented at the Ukrainian American Cultural Center of New Jersey in Whippany, New Jersey, on June 29, 2018. Sponsored by UNWLA Branch 75 (New Jersey Regional Council), the well-attended event included the screening of the film, a discussion period, and a reception.

The main goal of those organizing and hosting this event was to encourage viewers to help offset the costs of the film production through donations. The documentary was filmed during 2014 and 2015 and premiered in 2017. The costs of completing the film from start to finish, with proper editing, were enormous. These costs were partially covered by donations from the Shevchenko Foundation, the Canada Ukraine Foundation and other Canadian non-profits, as well as by individuals, but there is still a great need to offset the financial burden the director incurred.

Another goal of the event planners was to honor the memory of Markian Paslawsky, the only American to have been killed in the ongoing invasion of Eastern Ukraine by Russia. Mr. Paslawsky grew up in the N.Y./N.J. area, and members of his family, as well as friends and community activists who knew him personally, attended the event. Mr. Paslawsky, a graduate of West Point, spent his career in the U.S. military. After retirement, with the rank of colonel, he moved to Kyiv where he worked as a financial advisor and obtained Ukrainian citizenship. When

the war in Eastern Ukraine broke out in 2014, he realized he had valuable skills to teach the nascent Ukrainian military. He was killed in action in August 2014. Filmmaker Adriana Luhovy dedicated the evening to him.

*Branch 75 President
Oksana Lodziuk-
Krywulich addressing
audience*

In her introductory remarks, Ms. Lodziuk-Krywulych stressed the film's goal of drawing attention to the ongoing war in Ukraine, which has received little media attention. After reading brief biographies of those involved in making the film, she introduced the producers, Yuriy Luhovy and Zoriana Hrycenko, who are also the parents of the film's director, Adriana Luhovy.

Mr. Luhovy and Ms. Hrycenko opened the event by reading a letter from Ms. Luhovy who was unable to attend. In her letter, Ms. Luhovy explained that prior to her departure to Ukraine to photograph the work of the Canadian Medical Mission's humanitarian project there, she was living in New York and completing some film courses. It was during this time that she visited the renowned Ukrainian Museum and saw the uniform of a deceased soldier known as "Franko." This was the *nom de guerre* of Markian Paslawsky. She had previously seen the VICE NEWS online interview with the soldier named Franko, and his story had deeply moved her.

Ms. Luhovy then explained her involvement with the Canadian Medical Mission, which was sponsored by The Canada Ukraine Foundation and was staffed by volunteer plastic surgeons and medical specialists, who aimed to make a difference in the lives of wounded Ukrainian soldiers. This humanitarian endeavor took place at the Main Military Clinical Hospital in Kyiv, where these medical professionals perform complex reconstructive surgeries on the wounded. Ms. Luhovy had been asked to take photos of the patients, doctors, nurses and all medical personnel involved in the project. On her first day at the hospital, she quickly realized that she needed to convey to the outside world, the intensity of what was happening and thus began filming and interviewing the wounded soldiers, the surgeons and all the medical professionals participating in this noble endeavor. It would take the director more than ten months, as well as a follow-up visit to the Kyiv-based hospital, to obtain enough material to complete the film.

It was while interviewing and filming soldiers and staff at the hospital that Ms. Luhovy encountered a soldier who spoke of fighting alongside an American, whom he referred to as "Franko." He explained that they had been hit by a Russian grenade and related that although he had

lost an eye and suffered severe shrapnel wounds, he knew that his life was saved because the American soldier had taken the brunt of the fatal impact. Realizing the significance of meeting this soldier who had witnessed the final moments of Markian Paslawsky's life, Ms. Luhovy told him about seeing Markian's uniform in New York. At this moment both the director and wounded soldier were overcome with emotion; this became one of the defining moments of the documentary. The subdued applause at the end of the film served to illustrate the sobering reality of the ongoing war and its impact on Ukraine and on the Ukrainian diaspora. The sizable audience all had a very real connection to Markian Paslawsky through family connections, friendship or community. Ms. Luhovy has honored his memory and has created a film that will help reveal to the free world the moral bankruptcy of Putin's Russia and the bravery of Ukraine's heroes.

Yurij Luhovy, film producer, addressing audience

The Recovery Room has been shown in various locations throughout Canada and the United States. Readers are encouraged to visit <http://www.recoveryroomthemovie.com/> to find out more about the film or to purchase it and show it in their respective communities. This was a dedicated effort by a talented young woman and her family, and it deserves diaspora attention. As Branch 75 President Lodziuk-Krywulych pointed out, "This thought provoking film serves to help understand the terrible cost, in loss of human life and quality of life, of the Russian invasion of Ukraine." Other Branch 75 members underscored the importance of improving the understanding of Ukrainian history and Russian domination to the entire world community. Ms. Lodziuk-Krywulich attributed the large audience turnout to a strong public relations campaign, which included advertising through social media as well as print outlets.

Branch 75 was proud to take the initiative and sponsor this moving documentary film that portrays the hardship of war in a very personal way. All funds raised, over \$3,000, were given to the director to help offset the costs of creating the film. Ms. Lodziuk-Krywulych thanked branch members who had organized and publicized the event as well as those who contributed to the reception and rental of the hall. These individuals included Karen Chelak, Slawka Hordynsky, Oksana Lodziuk-Krywulych and Christine Syzonenko.

Branch 75 event organizers with film producers and Paslawsky family members

Branch 95's Harvest Brunch

by Marianna (Szczawinsky) Crans

At Holy Trinity Ukrainian Catholic Church in Kerhonkson, N.Y., it is common for one of many groups related to the parish to take turns serving cake and coffee each Sunday after Mass. As a result, UNWLA Branch 95 (Mid Hudson Valley) has willingly done its share of Sundays, providing a way for members of the community to take a few minutes to connect with friends, family and neighbors and relax a bit before going home to their busy lives.

In the past, Branch 95 has also hosted seasonal luncheons with much success, a way to raise money for the Church as well as for Branch needs and activities. This time, we thought we would try something different: a Harvest Brunch, which was held on the third Sunday of October in the Church Hall. We decided that the menu would not be as elaborate as for a luncheon; therefore, the cost to the branch and the meal price for community members would be considerably lower than usual, something everyone would like. As this was a brunch, we decided to stick with simple easy-to-make breakfast fare: French toast, hash browns, and sausage. In keeping with the Harvest theme and because our area is surrounded by many local orchards, homemade stewed applesauce would accompany the French toast along with traditional syrup. There would also be coffee and fresh apple cider to drink and a variety of baked pastries and cookies to enjoy afterward. Posters were created and posted weeks before and Father Ivan Kaszczak reminded everyone about the event at the Masses leading up to our brunch date.

True to our usual *modus operandi*, this became a well-coordinated group effort with members taking on various roles from start to finish. Our best baker offered her delicious pastries and cookies; our branch president made the homemade applesauce, and our branch vice president created lovely table centerpieces with pumpkins and themed pots. One of the art directors created autumnal floral arrangements to be raffled off; others provided the tablecloths, tableware and decorations and lent griddles, warming trays, and other cooking items or helped with the actual cooking and serving on the day of the event. Others decorated, collected the money, ran the raffles and awarded the prizes. We were touched and very grateful for members of Plast who volunteered to help out that morning by serving or carrying trays to the attendees.

The event was a success. We received lots of compliments, and best of all, there were no leftovers! Everyone enjoyed the challenge and the event itself, which provided a chance to win prizes and a pleasant ambience for socializing with friends. We agreed that we'll be doing this again in the future; in fact, we already have ideas for a different twist on the brunch theme and will let readers know how that one goes.

Photos by C. Gorham

Harvest Brunch Attendees

Br 95 Harvest Brunch Hosts

Наше літо відцвіло

Коли я вступила до 45-го Відділу СУА у 2002-му р., нас було 30 осіб. Це були мудрі, талановиті, красиві жінки, які нагадували мені квіти. Кожна була по-своєму чарівна, а всі разом вони становили дружний колектив, схожий на велику родину. Так багато було зроблено нами за цей час і для Союзу Українок, і для української громади Детройту, і для України!

Рік 2010-й.

Союзянки 45-го Відділу СУА ім. Катрусі Зарицької святкують 100-ліття своєї подруги Лесі Лятишевської.

Вони жили так, як їм підказували їхні серця, і я біля них багато чого навчилася. Та ось прийшов жовтень 2018-го р. Нас зібралося на останні сходи п'ять союзянок і нашим гостем була голова Окружної Управи СУА Детройту п. Віра Андрушків. Ми вирішили закрити відділ, бо роки летять і вже не дозволяє здоров'я та домашні обставини бути такими самими активними, як то досі було. Та й багато наших посестер пішло у Вічність. У «Детройтських Новинах» № 460 та «Нашому житті» за червень місяць 2018-го р. була надрукована моя стаття «Журавлині ключі», де названо імена семи наших подруг, що піднялися у небо. І знову цього літа пішли за ними в той журавлиний ключ ще дві наші союзянки: Лазуренко Ліда, колишня інженер і летунка, та Ярослава Коссак, яка колись працювала у шпиталі Форда, а дожила аж до 100 літ. Наші союзянки вмiли жити так, щоб множити добро навколо себе своїми руками, думками, бесiдами, діями.

Тепер молодші прийшли їм на зміну. В окрузі 15 років тому новоприбулі українки створили 129-й Відділ СУА. І тому, що я ще можу приходити на сходи та щось робити для СУА, я перейшла до цих енергійних і натхненних жінок.

Але незабутніми для нас залишаються ті, хто йшов понад 60 років разом з посестрами Союзу Українок Америки у 45-му Відділі. Пані Дарія Конюх, Зеня Серафин, Ірена Прийма, Стефа Король залишаються союзянками «на відстані», тобто стали вільними членками, щоб, зважаючи на стан їхнього здоров'я чи на родинні обставини, все-таки продовжувати жити з Союзом Українок та робити свій посильний внесок у добрі справи, які ініціює Детройтська Округа СУА.

Чесць і хвала живим і добра та вічна пам'ять тим, хто пішов у Засвіти.

Ніна Василькевич.

Леонід Полтава

ДРУЖИНА КОЗАЦЬКОГО СТАРШИНИ

(До фото на обкладинці «Одяг дружини козацького старшини, Україна, XVII ст.» Уривок з поеми «Слово про Україну», написаної для колекції «Історичний одяг українки»)

Вже здавалось: не стало стрункої постави,
Рук, що зроду до шаблі, навiк приросли,
Що твою, ще князiвську, знеможену славу
Вже навiк закривають чужиннi орли...
Та всмихнувся Мамай, обiззався Трясило,
І пугукнуло з Лугу, і вдарило в дзвiн, —
І звелась на стременах нечувана сила,
Степова твоя сила, козацький розгiн!
В час походiв і битв, і пожеж України,
Коли кров'ю вмивались і гори й лани —

У мiстах залишалися вiрнi дружини,
Вiрнi зорi козацького старшини.
Ти мiж ними була: господарна, завзята,
І до танцю охоча, й до шаблі в бiдi,
Жiнко-зiрко полковника, чайко крилата,
Що ростила дiтей у високiм гнiздi
І не знала: прилинуть, чи, може, навiки
Випускаєш у свiт, як і мужа-орла?..
Випускала, від болю склепивши повiки,
Та свобода над все найдорожча була!

INFORMATION OVERLOAD: YOU GOT MAIL

by Ihor Magun, MD FACP

These days, we are bombarded by an ever-growing number of intrusions, and the volume appears to be growing. Just look around you: e-mails, texts, social media feeds, etc. Everyone is affected by this to a certain degree. In many ways, this communication/information has been helpful and now is a part of everyday life. I certainly am part of this digital information world and have been utilizing all aspects of communication. But while all of this is so helpful, many in the scientific community are becoming concerned about the side-effects about the prevalence of this techno-inundation and have begun to speculate about and document the possible consequences.

So what are the issues of concern? Some have opined that the intrusive barrage of emails, texts, and social media sites all fall into the category of addiction. One example supporting this premise is the fact that marketing companies have reported that ninety percent of all texts are read within three minutes of being sent. I am certain that does not come as a surprise to anyone who engages in this activity, but wonder how many people consider the unintended consequences.

For one thing, cyber information is “always on” and provides what is referred to as a “thrill effect.” What this translates to is the following: Your incoming information comes with a stimulus and a reward. You read about something and are able to react emotionally and write back. In doing so you also feel you are part of a social “in” group. That feeling is repeated constantly on a daily basis. The underlying question about this phenomenon is whether the constant barrage of stimuli has pitfalls.

The human brain is capable of many things. As you are reading this sentence, your attention is focused on this article. This is referred to as top-down attention. The focus is purely on the information that is in front of you. You can generally control interruptions and distractions referred to as bottom-up attention, which falls under the category of our survival nature. If you should hear a threatening noise, for example, it sets off the bottom-up attention.

To relate this phenomenon to this discussion, all of our digital distractions fall into that bottom-up category (unless, of course we are solely focused on that email or that tweet as your only task). But these repeated digital distractions are not a healthy habit because they wreak havoc on concentration and memory and also undermine intellect. In fact, these interruptions, mostly self-inflicted, interfere with our work; they increase the time it takes to complete a task and promote errors. This, in turn, promotes excess impulsiveness as we easily fall into the habit of checking emails, social media and blogs every few minutes (even though we do not need to do this). The more interruptions we allow, the more they destroy our self-regulation. This can cross over to other aspects of your life—like overeating, and other issues that are (or should be) affected by self-regulation.

So what can be done to defend yourself from this phenomenon? I am not proposing nor encouraging boycotting all this cyber-information; I am merely suggesting that we set boundaries. Turn off noise-producing alerts so as to not be tempted to check. Designate a specific time period during the day for cyber-activities and set a specific time limit. You will discover, in fact, that you can concentrate better during that time because you have made it finite rather than infinite. I have incorporated this technique into my own cyber-life and feel better. In doing so, I have not experienced any negative issues or problems. Of course, the caveat here is that using any device to address urgent or crucial matters is completely acceptable.

I hope this information has been useful and that you have plenty of real-time face-to-face social interaction without interruptions during this Christmas season. Use your devices in a healthy way, embracing the convenience, but never forget that personal interaction and conversation is always a great interruption to life’s ups and downs and a much healthier alternative to anything you can find online!

Wishing you all the best for Christmas. I look forward to writing and sharing fascinating and useful information about topics related to and promoting your good health now in 2019!

**«Діти – се наш дорогий скарб,
се наша надія, се – Молода Україна»**

Олена Пчілка

КАПЦІ ДЛЯ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Казка

*Святий Миколай
з янголятками.*

Високо-високо в небі жило маленьке янголятко. Там йому було дуже весело. Воно стрибало з хмарки на хмарку, спускалося вниз із сонячним промінням і бігало під небесним дощем. А коли ставало холодно, ловило сніжинки та робило з них блискучі ланцюжки. І

було дуже щасливе! Янголятко особливо любило зиму, бо в цей час на небі все змінювалося. Починався рух і метушня: старші янголи бігали, щось носили, складали, прикрашали; великі небесні фабрики відкривалися, і там всі завзято працювали. Бо наближався час, коли Святий Миколай завітає до всіх чемних дітей зі своїми дарунками.

У небі аж кипіло. Всі янголи були старанними і намагалися зробити якнайбільше, щоб Святий Миколай саме їх вибрав допомагати обдаровувати дітей.

І маленьке янголятко теж старалося. Хоча й знало, що Святий Миколай його лише за кілька років може вибрати, бо воно ще зовсім маленьке. Але янголятко мало добре серце і дуже хотіло всім допомагати. Бувало, піде до фабрики, де виробляють смачні шоколадки і різні цукерки, обгорнуті у срібні папірці, стане біля казана з розтопленим шоколадом і почне мішати. Усі янголи довкола обприскані шоколадом, мале янголятко з голови до ніг бронзове, і навіть головний янгол-кухар має велику шоколадну пляму на фартуху. Тоді янголи випихають маленького з фабрики:

— Краще йди допомагай у друкарні!

А там друкували цікаві книжки для дітей і дорослих, які із задоволенням читали й самі янголи. Стане янголятко помагати при машині, що зшиває сторінки книжок. І раптом з'являються книжки з помішаними сторінками, з малюнками «догори ногами», з плямами фарби на обкладинках.

— Нам більше допомоги не треба, — випрошують його. — Іди допомагай на фабриці іграшок!

Та коли янголятко допомагає на фабриці іграшок, дивні випадки трапляються: пожежне авто чомусь у синій колір зафарбоване, лялька блакитноока має тільки одне

око, а ведмедик волохатий загубив свій козушок... Тому з фабрики іграшок його також випрошують.

Бідне янголятко так хотіло допомагати, а його завжди відправляли в інше місце, і завжди сварили за якісь чудернацькі випадки. То ж зажурилося воно. Сіло під хмаринку і гірко заплакало з відчаю. У цей час відчинилися великі золоті ворота і вийшов Святий Миколай. Янголятко дуже любило Святого Миколая. Він завжди мав лагідне слово для кожного янгола, всіх пильнував, всім допомагав. І його при зустрічі часто гладив по голівці та поправляв йому крильця. «Так, Святий Миколай дуже добрий, — думало маленьке янголятко. — Він про всіх дбає, дарунки всім роздає». І серце янголятка наповнилося любов'ю до Святого Миколая настільки, що захотілося щось приємне святому зробити, щось надзвичайне. Але що?

Довго думало янголятко, аж поки вирішило, що найкращим подарунком для Святого Отця будуть теплі капці, бо ж йому доводиться багато мандрувати взимку, у пекучий мороз, щоб вручити всім дітям дарунки. Але з чого їх зробити? Аж тут незвичайна думка промайнула у його голівці, і янголятко швиденько кудись подалося...

У переддень Святого Миколая старші янголи почали сварити янголятко:

— Хто тобі дозволив?! — грізно запитували вони.

— Нитки веселки!? Тому вона наче зблідла. Ой, буде тобі, буде! — говорили всі. — Святий Миколай за це покарає.

У ту саму хвилину ввійшов Святий Миколай. Маленьке янголятко не знало, де й заховатися. Воно не хотіло жодної шкоди наробити, воно справді бажало тільки добра, а тепер за це ще й покарають. Раптом маленьке янголятко почуло, що Святий Миколай його кличе. Може, хоче сварити? Підійшло воно до Святого... А ні, Святий Миколай взяв коробку, витягнув капці і взув. Ще й хвалить-вихваляє, які вони тепленькі, які м'якенькі. Янголятко не вірило вухам своїм. Тоді Святий Миколай взяв янголятко на коліна і сказав:

— Ти, маленьке янголятко, виявило цим дарунком своє добре серце і свою любов до мене, тому я візьму тебе з собою на землю, допоможеш мені роздавати дітям дарунки!

Янголятко з радості нетямилось, навіть забуло подякувати. Воно сиділо на колінах Святого Миколая і всім весело посміхалося.

Тому, діти, коли ви між своїми дарунками знайдете іграшку, поляпану шоколадом, або книжечку з переверненим малюнком, не журіться. Це, напевно, разом зі Святим Миколаєм завітало до вас і маленьке янголятко.

(Джерело: <http://molytva.at.ua>)

Святий Миколай.

Цей малюнок Івана Кущака, учня Гвіздецької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату (Івано-Франківська обл., Україна). Намалюй і ти свого Святого Миколая і подумай, які добрі справи можеш для нього зробити.

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

Перепис *Маріанни Душар*, авторки кулінарного дослідницького проекту *пані Стефа* (panistefa.com).

Червону капусту (її ще називають синя або фіолетова) люблю за соковитість листків і легку гостроту. Здається, вона трохи «забута» через твердість – її треба мілко шаткувати, ошпарювати, а це марудно. Але є чудесний вихід: її можна подушити, себто потушкувати.

Ось вам два випробуваних мною варіанти.

Бігос з червоної капусти

Нам потрібні:

1 фунт свинини (або шинки) з салом,
3 – 4 фунти червоної капусти,
2 середніх цибулини,
2 середніх моркви,
2 квасних яблука,
пів склянки родзинок,
склянка сухого червоного вина,
сіль, чорний мелений перець, мелена гвоздичка,
цинамон, мускатний горіх, цукор.

Шинку ріжемо кубиками – окремо сало, окремо м'ясо. В гусятниці спочатку зішкварити сало, витягнути його та відкласти. У смальці підсмажити решту м'яса до зарум'янення, потім посолити, поперчити, додати цибулю, нарізану півкільцями, і моркву, нарізану соломкою. На маленькому вогні прогріти все 10 хв.

За той час – нашаткувати червону капусту на тонкій шатківниці, висипати її в гусятницю, прим'яти ложкою, влити склянку вина, додати 2 ложки цукру, закрити кришкою та поставити мліти. За 30 хв перемішати, попробувати на м'якість – капуста має бути майже готова. Досолити, доперчити, додати цинамон/гвоздику, родзинки та чвертки яблук. І ще на 15 хв залишити мліти.

Важлива заувага: значно смачніша (просто в рази!) ця капуста на другий день, підігріта. Вино в перший день ще літає над стравою такою легкою пияцькою хмаркою, а на другий день йде все в смак. І цей смак – неймовірний! Дуже смачно зі спеченою «в мундирах» бараболькою.

Душена (тушкована) червона капуста з помаранчами (пісна страва)

Нам треба:

3 фунти червоної капусти (пошаткувати),
6 помаранч (з 4 вичавити сік, 2 почистити та порізати плястерками),
пів склянки темних родзинок,
сіль, чорний мелений перець, рожевий перець, дрібка розмарину, цукор.

Капусту ошпарити підквасненою оцтом водою. У великій глибокій ринці загріти олію (кілька столових ложок), висипати капусту, закрити кришкою та дати зм'якнуту упродовж 10 хв. За той час вичавити сік з 4 помаранч, помити родзинки.

Залити капусту помаранчевим соком, додати відразу родзинки, посолити трохи, додати перець, розмарин, пів столової ложки цукру та поставити вмішати на пів години.

Тим часом на пательні зкарамелізувати з столових ложки цукру та легенько підсмажити в сиропі кружальця помаранч (з обох боків). Розкласти помаранчі навколо капусти та прогріти ще 10 хв в гарячій рурі (не накриваючи).

Ця капуста цілком інша – якби я не знала, то капусту б відразу і не впізнала, бо має якийсь дивний конфітурний смак. Цю капусту можна їсти з підсушеним дуже тонесенько нарізаним «екстрачорним» хлібом. Мої домашні цю капусту називають «естремальною» – через колір і несподіваність смаку... *Go to extreme?!*

Словничок від п. Стефи

Зішкварити – висмажити. **Ринка** – банячок, переважно з довгою ручкою. **Рура** – пічка. **Конфітура** – варення. **Пательня** – сковорода. **Плястерок** – щось тонко відрізане.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ СУА

Анна Кравчук, Ірина Куровицька

Маріянна Заяць – голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ліда Яхницька
Христина Бойко
Надя Нинка
Ірина Бучковська

- 1-ша заступниця голови
- 2-га заступниця голови для справ організаційних
- 3-тя заступниця голови для справ зв'язків
- протоколярна секретарка
- скарбник
- фінансова секретарка
- вільна членка
- вільна членка

Віра Кушнір
Марія Андрійович
Валентина Табака

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Віра Андрушків – Дітройт
Галина Генгало – Філадельфія
Галина Романишин – Нью Йорк
Мар'яна Лівша – Нью Джерзі
Доля Кріслата – Огайо
Любомира Калін – Чикаго
Христина Мельник – Нова Англія
Аліса Сердюк – Центральний Нью Йорк
Ольга Сперкач – зв'язкові віддалених
Оля Черкас Відділів
Іванка Олесницька – зв'язкова вільних членок

РЕФЕРЕНТУРИ

Ока Грицак
Анна Кравчук
Софія Геврик
Оксана Лодзюк

- суспільної опіки
- стипендій
- у справах культури
- соціальних засобів комунікації
- виховна
- мистецтва і музею
- архівар

Таня Бедрус
Наталія Павленко
Ольга Дроздович

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Рома Шуган
Рената Заяць
Ірина Легун
Ірена Рішко
Орися Зінич

- голова
- членка
- членка
- заступниця членки
- заступниця членки

Оксана Скипакевич Ксенос
Лариса Тополя
Тамара Стадниченко

- парламентарист
- українськомовний редактор журналу "Наше Життя"
- англійськомовний редактор

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS
Anna Krawczuk, Iryna Kurowyckyj
Marianna Zajac – President

EXECUTIVE COMMITTEE

Lydia Jachnycky – 1st Vice President
Christine Boyko – 2nd VP – Membership
Nadia Nynka – 3rd VP – Public Relations
Iryna Buczkowski – Recording Secretary
Vera N. Kushnir – Financial Secretary
Maria Andriyovych – Officer at Large
Valentyna Tabaka – Officer at Large

Oksana Skypakewych – Parliamentarian
Xenos

REGIONAL COUNCIL PRESIDENTS

Vera Andrushkiw – Detroit
Halyna Henhalo – Philadelphia
Halyna Romanyszyn – New York City
Marianna Livcha – New Jersey
Dozia Krislaty – Ohio
Lubomyra Kalin – Chicago
Christine Melnyk – New England
Alisa Serdiuk – New York Central
Olha Sperkacz, Olya Czerkas – Co-Liaisons for Branches-at-Large
Ivanka Olesnycky – Liaison for Members-at-Large

STANDING COMMITTEES

Oka Hrycak – Social Welfare Chair
Anna Krawczuk – Scholarship Chair
Sophia Hewryk – Cultural Affairs Chair
Oksana Lodziuk – Social Media
Tetyana Bedrus – Education Chair
Natalie Pawlenko – Arts and Museum Chair
Olya Drozdowycz – Archives Chair

AUDITING COMMITTEE

Roma Shuhan – Chair
Renata Zajac – Member
Iryna Legoun – Member
Irene (Tetiana) Rishko – Alternate Member
Irena (Orysia) Zynycz – Alternate Member
Larysa Topolya – Ukrainian-language editor of *Our Life*
Tamara S. Cornelison – English-language editor

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

UNWLA, INC. SCHOLARSHIP /

CHILDREN-STUDENT SPONSORSHIP PROGRAM

171 Main St., P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024

Phone / Fax: 732-441-9530

E-mail: nazustrich@verizon.net

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM

222 East 6th Street, New York, NY 10003

(212) 228-0110 • Fax (212) 228-1947

E-mail: info@ukrainianmuseum.org

Website: www.ukrainianmuseum.org

**Одяг дружини козацького
старшини, Україна, XVII ст.
(Люба Артимішин).**

**З колекції «Історичний одяг
українки».**

На цій нозі виразно помітний вплив Заходу. Спідниця замість плахти, блузка замість сорочки. Блузка біла, гаптована білими нитками, з широким рукавом. Спідниця з важкого шовку. Корсетка коротка, тісно облягає стан, шнурована. Шию оздоблює бурштинове намисто з дукачем. На голові очіпок, поверх якого майстерно пов'язана намітка. Взуття – черевики або чобітки.

**Costume of the wife of a high-ranking
Kozak officer, Ukraine, 17th century.
(Modeled by Lyuba Artymyshyn).**

The attire of an officer's wife showed a marked Western influence: a heavy silk skirt replaced the winding cloth, and a blouse replaced the chemise. The white blouse, with its wide billowy sleeves, was intricately embroidered with white thread. The laced corset was short and fitted the bust tightly. An amber necklace with pendants hung at the neck, and a veil, arranged to suit individual tastes and preferences, covered the cap. Short boots (or half-shoes) completed the costume.